

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (0 5) 209 6170 / (0 5) 209 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

Analitinė apžvalga
25/126

2025-11-10

**Kanapių auginimo ir jų produktų gamybos, pardavimo ir naudojimo reguliavimo apžvalga
kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse**

Darbe apžvelgiamas kanapių auginimo ir jų produktų gamybos, pardavimo bei naudojimo reguliavimas kai kuriose Europos Sąjungos (ES) valstybėse narėse (Airijoje, Austrijoje, Belgijoje, Čekijoje, Danijoje, Estijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Liuksemburge, Maltoje, Prancūzijoje, Nyderlanduose, Slovėnijoje, Suomijoje ir Vokietijoje), atsakant į klausimus, koks teisinis reguliavimas taikomas pramoniniam, medicininiam, rekreaciniam ir kt. kanapių bei jų produktų naudojimui. Darbe taip pat aptariami kai kurie ekonominiai kanapių produktų rinkos aspektai.

Darbe remiamasi nacionalinių parlamentų administracijų informacija, pateikiama per Europos parlamentinių tyrimų ir dokumentų centrą (ECPRD)¹, ir kitais šaltiniais.

Apibendrinant pažymėtina, jog daugelyje aptariamų valstybių (su nedidelėmis išimtimis) rekreacinis kanapių ir jų produktų naudojimas yra draudžiamas. Su griežtais apribojimais ES valstybėse narėse yra leidžiamas medicininis kanapių ir jų produktų panaudojimas. Pramoninis pluoštinių kanapių auginimas yra leidžiamas ES pagal Bendrąjį žemės ūkio augalų veislių katalogą, vis dėlto, ši ūkio šaka išskirtinės reikšmės ES bendrojoje rinkoje neturi.

Medicininė kanapė yra legalizuota daugumoje ES šalių, tačiau ši rinka yra griežtai reguliuojama, nes tai – receptinis vaistas. Reglamentavimas ir įstatymai įvairiose šalyse skiriasi, tačiau daugeliu atvejų medicininė kanapė prieinama tik esant tam tikroms būklėms ar aplinkybėms, o kanapių produktus paprastai leidžiama išduoti tik vaistinėse.

Kanabidiolis (CBD) parduodamas daugumoje Europos rinkų, tačiau šių produktų teisinis kontekstas yra labai dviprasmiškas ir daugelyje rinkų dar tik formuojasi. CBD gali būti laikomas maisto papildu, todėl kiekvienoje rinkoje reikia atsižvelgti ir į šiuo atžvilgiu galiojantį teisinį reglamentavimą. Kanapėse esančio psichoaktyvaus junginio tetrahidrokanabinolio (THC) leistina koncentracija skirtingose šalyse taip pat skiriasi.

Kanapių vartojimas rekreaciniais tikslais daugelyje Europos šalių vis dar yra nelegalus, tačiau paskutiniaisiais metais vyksta teisiniai pokyčiai. Pavyzdžiui, leidžiama auginti tam tikrą kiekį kanapių savo reikmėms (Malta, Nyderlandai, Liuksemburgas, Vokietija, kt.), mažo kiekio turėjimas užtraukia administracinę, o ne baudžiamąją atsakomybę ir pan. Gerąją praktiką galima laikyti Maltoje taikomą modelį, kai licencijuotoms asociacijoms pagal nustatytus reikalavimus leidžiama auginti kanapes ir jas parduoti asociacijos nariams (turistai ir trumpalaikiai lankytojai negali priklausyti asociacijoms ir tuo pagrindu įsigyti kanapių), taip pat Nyderlandų eksperimentą: tam tikriems augintojams leidžiama tiekti kanapes projekte dalyvaujančioms pardavimo vietoms („coffee shops“) dešimtyje šalies savivaldybių (su Nyderlandais besiribojančiose savivaldybėse draudžiama parduoti kanapes žmonėms, kurie negyvena šalyje). Eksperimento metu bus įvertintos reguliavimo

¹ ECPRD Request 5357 - Hemp – Legislation and Sector; ECPRD Request 4408 – Medical use of Cannabis, kt.

galimybės bei atskleistas poveikis nusikalstamumui, saugumui ir visuomenės sveikatai. Numatoma eksperimento trukmė – 4 metai (gali būti pratęstas 18 mėnesių).

1. Situacijos Lietuvoje apžvalga

Lietuvoje kanapių ir kanapių produkcijos teisinis režimas įtvirtintas Lietuvos Respublikos pluoštinių kanapių įstatyme². Šis įstatymas nustato, jog pluoštinės kanapės – tai kanapinių (lot. *Cannabaceae*) šeimos sėjamosios kanapės (*Cannabis sativa L.*) rūšies veislių, išvardytų 2002 m. birželio 13 d. Tarybos direktyva 2002/53/EB³ nustatytame Bendrajame žemės ūkio augalų veislių kataloge ir (ar) Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Sėklų schemų tarptautinei prekybai skirtų veislių sėklų sertifikavimo ar kontrolės bendrųjų taisyklių ir reglamentų 3.5 papunktyje nurodytų EBPO veislių, tinkamų sertifikuoti, sąraše, augalai, kurių išdžiovintoje medžiagoje tetrahidrokanabinolio (THC) yra ne daugiau kaip 0,3 proc.

Pluoštinių kanapių gaminiams laikomi galutiniam vartojimui skirtas iš pluoštinių kanapių produktų pagamintas maistas, pašarai, kosmetika ir kiti gaminiai su pluoštinių kanapių produktais (neviršijantys nustatyto THC kiekio).

Įstatymas apibrėžia baigtinį pluoštinių kanapių auginimo atvejų sąrašą, kuris negali būti aiškinamas plečiamai. Pagal minėto įstatymo nuostatas, pluoštines kanapes leidžiama auginti:

- pluoštinių kanapių produktų gamybai;
- pluoštinių kanapių gaminių gamybai;
- sodininkystei, kaip tarpinius pasėlius;
- moksliniais eksperimentiniais tikslais;
- selekcijos tikslais, kai siekiama jas įrašyti į Nacionalinį augalų veislių sąrašą;
- naujai sukurtų veislių ūkinio vertingumo tyrimo tikslais.

Pažymėtina, jog nuo 2023 m. balandžio 1 d. tabako gaminiuose ir su tabako gaminiams susijusiuose gaminiuose – elektroninėse cigaretėse, jų pildyklėse (su nikotinu ir be nikotino), rūkomuose žoliniuose gaminiuose bei alkoholiniuose gėrimuose yra nustatytas nulinis THC kiekis⁴.

Lietuvos Respublikoje leidžiami didžiausi THC kiekiai galutiniam vartojimui skirtuose pluoštinių kanapių gaminiuose nurodomi žemiau pateikiamoje lentelėje.

1 lentelė. Lietuvos Respublikoje leidžiami didžiausi THC kiekiai galutiniam vartojimui skirtuose pluoštinių kanapių gaminiuose

Eil. Nr.	Pluoštinių kanapių gaminių kategorija	Didžiausias leistinas THC kiekis
1.	Maisto produktai	
1.1.	Maisto papildai (išskyrus maisto papildus, skirtus vartoti kūdikiams, vaikams iki 18 m., nėščioms ir žindančioms moterims)	2 mg/kg
1.2.	Maisto papildai, skirti vartoti kūdikiams, vaikams iki 18 m., nėščioms ir žindančioms moterims	0 mg/kg
1.3.	Alkoholiniai gėrimai	0 mg/kg
1.4.	Nealkoholiniai gėrimai	0,02 mg/kg
1.5.	Kūdikiams ir mažiems vaikams skirti maisto produktai	0 mg/kg ²
1.6.	Kiti maisto produktai, išskyrus pluoštinių kanapių arbatą (džiovintą)	0,15 mg/kg
2.	Pašarinės žaliavos	

² Lietuvos Respublikos pluoštinių kanapių įstatymas: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4334D941D3DC/asr>

³ 2002 m. birželio 13 d. Tarybos direktyva 2002/53/EB dėl bendrojo žemės ūkio augalų veislių katalogo: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX:32002L0053>

⁴ Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. gruodžio 6 d. įsakymas Nr. V-1815/3D-771 dėl didžiausių leistinų tetrahidrokanabinolio kiekių galutiniam vartojimui skirtuose pluoštinių kanapių gaminiuose ar jų kategorijose sąrašo patvirtinimo: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/75e70780754d11edbc04912defe897d1>

2.1.	Pluoštinių kanapių sėklos	3 mg/kg
2.2.	Pluoštinių kanapių sėklų aliejus	7,5 mg/kg
2.3.	Pluoštinių kanapių išspaudos	3 mg/kg
2.4.	Pluoštinių kanapių miltai	20 mg/kg
2.5.	Pluoštinių kanapių ląsteliena	20 mg/kg
3.	Tabako gaminiai ir su tabako gaminiiais susiję gaminiai	
3.1.	Tabako gaminiai, įskaitant naujoviškus tabako gaminius	0 mg/g ⁴
3.2.	Elektroninės cigaretės ir elektroninių cigarečių pildyklės (su nikotinu ir be nikotino)	0 mg/ml ⁵
3.3.	Rūkomieji žoliniai gaminiai	0 mg/g ⁴

Šaltinis: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. gruodžio 6 d. įsakymas Nr. V-1815/3D-771.

Vadovaujantis oficialiai pateikiamais Valstybės duomenų agentūros duomenimis, žaliavinių pluoštinių kanapių derlius (tonomis) išaugo nuo 1 351 tonos 2022 m. iki 2 490 tonų 2023 m. Tai rodo nuoseklią sektoriaus plėtrą. Vis dėlto, pluoštinių kanapių sėklų derlius nuo 2 612 tonų 2022 m. sumažėjo iki 1 543 tonų 2023 m.

2 lentelė. Žemės ūkio augalų derlius-pluoštinės kanapės Lietuvos Respublikoje (2022–2024 m.)

Žemės ūkio augalų derlius - pluoštinės kanapės (tonos)				
Lietuvos Respublika		2022 m.	2023 m.	2024 m.
Visi ūkiai	Žaliavinės pluoštinių kanapių dalys	1 351	2 490	-
	Pluoštinių kanapių sėklos	2 612	1 543	-
	Pluoštinių kanapių žiedai, lapeliai	-	-	-

Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas.

2. Situacijos atskirose ES valstybėse narėse apžvalga

Airija

Airijoje kanapės (*Cannabis Sativa*) yra įtrauktos į kontroliuojamų augalų sąrašą dėl narkotinių medžiagų, esančių įvairiose augalo dalyse (žiede, stiebe, lapuose ir kt.).

Pagrindinę teisinę sistemą, reglamentuojančią kanapių auginimą Airijoje, sudaro:

- 1977 m. Piktnaudžiavimo narkotikais įstatymas⁵;
- 2017 m. Piktnaudžiavimo narkotikais reglamentas⁶;
- 2017 m. Piktnaudžiavimo narkotikais (paskyrimo) įsakymas⁷;
- 2019 m. Piktnaudžiavimo narkotikais (kanapių mediciniam naudojimui išrašymas ir tiekimo kontrolė) reglamentas⁸.

Augalų dalių ir kanabinoidų tetrahidrokanabinolio (THC) ir kanabidiolio (CBD) kontrolės statusas yra toks:

- THC – psichotropinis kanapių darinys, kurio vartojamas gali sukelti „apsvaigimą“ ir kuris kontroliuojamas pagal Piktnaudžiavimo narkotikais sistemą kaip

⁵ Misuse of Drugs Act, 1977: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/1977/act/12/enacted/en/html>

⁶ Misuse of Drugs Regulations, 2017: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2017/si/173/made/en/print>

⁷ Misuse of Drugs (Designation) Order, 2017: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2017/si/174/made/en/print>

⁸ Misuse Of Drugs (Prescription And Control Of Supply Of Cannabis For Medical Use) Regulations, 2019: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2019/si/262/made/en/print>

kontroliuojamas narkotikas. Piktnaudžiavimo narkotikais įstatyme nėra nustatyto leistino THC kiekio.

- CBD – nėra psichotropinis darinys, todėl jam netaikomos kontrolės priemonės pagal Piktnaudžiavimo narkotikais sistemą. Vis dėlto, išgaunant iš žiedų, labai tikėtina, kad CBD sudėtyje bus THC. Kadangi THC kontroliuojamas pagal Piktnaudžiavimo narkotikais įstatymą, bet kuris produktas, kuriame yra bet koks THC kiekis, įskaitant CBD produktą, yra kontroliuojamas pagal šią sistemą.

Airijos įstatymai neleidžia auginti kanapių, nebent su Sveikatos produktų reguliavimo tarnybos prie Sveikatos departamento suteikta specialia licencija.

Be to, kanapių auginimas ribojamas iki veislių, kuriose yra mažiau nei 0,3 proc. THC. Kanapės yra įtrauktos į 2017 m. Piktnaudžiavimo narkotikais reglamento su pakeitimais 1 priedą, o tai reiškia, kad joms taikoma griežčiausia kontrolė.

Atskirai pažymėtina, jog pramoninės kanapės Airijoje gali būti teisėtai auginamos pagal Sveikatos apsaugos departamento licenciją įvairiems tikslams, įskaitant pluoštą, maistą ir pašarus. Leidžiamos kanapių veislės išvardytos ES Bendrame žemės ūkio augalų rūšių veislių kataloge.

Airijoje auginamos kanapės gali būti naudojamos tiek pluoštui, tiek sėkloms gaminti. Pluoštinės veislės šalies sąlygomis gali siekti 3 m aukštį ir yra atrinktos taip, kad iš jų būtų gaminami dideli kiekiai aukštos kokybės pluošto. Neseniai buvo pradėtos auginti žemaūgės arba dvigubos paskirties kanapių veislės, daugiausia auginamos dėl sėklų aliejaus, taip pat nedideliais kiekiais iš jų gaminamas pluoštas.

Airijoje kanapių pasėlių plotas nuo 2016 m. iki 2019 m. padidėjo, tačiau nuo 2019 m. iki 2022 m. pasėlių plotas sumažėjo 77 proc. – nuo 316 ha iki 72 ha.

Rekreacinis kanapių auginimas ir naudojimas Airijoje yra draudžiamas. Leidžiamas, savo ruožtu, pramoninis ir (su griežtais apribojimais) medicininis kanapių auginimas ir jų produktų gaminimas bei panaudojimas.

Tai reiškia, jog leidžiamos išimties auginant kanapes pluošto ir aliejaus gamybai, jei laikomasi ES reglamente (ES) 2021/2115⁹ nustatytų sąlygų, o augintojas turi galiojančią licenciją.

Prieš keletą metų Airijos rinkoje pasirodė nemažai naujų produktų, įskaitant kanapių aliejų, kanapių sėklų aliejų, kanabidiolio aliejų, CBD aliejų arba CBD kanapių aliejų. Jie paprastai parduodami kaip maisto papildai (arba dietiniai papildai) skysto, miltelių arba kapsulių pavidalu. Jei aliejus išgaunamas naudojant presavimo metodus, tokius kaip šaltasis presavimas, jam nereikia išankstinio pateikimo į rinką ES leidimo. Tačiau tai, kaip aliejus gaminamas, nulems, ar jam reikalingas leidimas pagal Naujų maisto produktų reglamentą ES 2015/2283¹⁰. Tam tikriems ekstrahavimo metodams, pavyzdžiui, tiems, kurie remiasi tirpikliais arba superkritiniu CO₂ ekstrakcija, reikės leidimo. Maisto produktus Airijoje reguliuoja Airijos maisto saugos tarnyba.

Kalbant apie kanapių panaudojimą medicininiais tikslais, kanapių produktai, kurie pagal savo apibrėžtį patenka į „medicininį“ produktų kategoriją, gali būti parduodami tik vaistinėse su receptu, kurį gali išrašyti tik specializuotas gydytojas (ne šeimos gydytojas), kaip eksperimentinę medicinos priemonę, tik tam tikrų nustatytų ligų atveju, kuomet įprasti gydymo metodai yra neefektyvūs.

Austrija

Austrijos teisės aktai draudžia rekreacinį kanapių auginimą ir panaudojimą bet kokiais būdais. Su labai griežtais apribojimais leidžiamas medicininis kanapių naudojimas. Galimas pluoštinių

⁹ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115 2021 m. gruodžio 2 d. kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinų iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX%3A32021R2115>

¹⁰ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/2283 dėl naujų maisto produktų, iš dalies keičiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1169/2011 ir panaikinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 258/97 ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1852/2001 (Tekstas svarbus EEE): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/ALL/?uri=CELEX%3A32015R2283>

kanapių auginimas pagal ES Bendrąjį žemės ūkio augalų veislių katalogą (ribojamas iki veislių, kuriose yra mažiau nei 0,3 proc. THC). Taip pat leidžiami produktai su kanapėmis, kuriose yra mažiau nei 0,3 proc. THC. Šią sritį reglamentuoja Narkotinių ir psichotropinių medžiagų įstatymas¹¹.

Kalbant detaliau, pažymėtina, jog už kanapių auginimo žemės ūkyje sritį pagal ES bendrą žemės ūkio politiką yra atsakinga Austrijos Respublikos federalinė žemės ūkio, miškininkystės, regionų ir vandens ūkio ministerija. Visos kitos sritys priklauso Austrijos federalinės socialinių reikalų, sveikatos, priežiūros ir vartotojų apsaugos ministerijos kompetencijai.

Pagrindinės nuostatos dėl kanapių auginimo Austrijoje žemės ūkio požiūriu:

- nacionaliniu lygmeniu kanapių auginimas ribojamas veislėmis, kuriose THC kiekis yra mažesnis nei 0,3 proc. (sutampa su ES reikalavimu);
- leidžiamos kanapių veislės yra išvardytos ES Bendrame žemės ūkio augalų veislių kataloge, todėl ūkininkai, norintys auginti kanapes pagal tiesioginių išmokų schemas, turi vadovautis ir laikytis Europos reikalavimų pagal bendrą žemės ūkio politiką.

Kalbant apie ekonominius kanapių auginimo aspektus, pažymėtina, jog pramonines kanapes galima legaliai auginti įvairiems tikslams, įskaitant pluoštą, maistą (pavyzdžiui, kanapių aliejų, kanapių arbatą, kt.) ir pašarus. Austrijoje kanapių pasėlių plotas kasmet svyruoja (žr. lentelę).

3 lentelė. Auginamų kanapių plotas Austrijoje (2016–2022 m.)

Metai	Plotas (ha)
2016	1 099
2017	1 502
2018	1 583
2019	2 005
2020	2 168
2021	1 896
2022	1 347

Šaltinis: ECPRD Request 5357.

Nors daugelis ekspertų mato didelį kanapių naudojimo potencialą, taip pat ir bioekonomikos kontekste, atrodo, kad šis sektorius Austrijoje iš tikrųjų reikšmingai nesiplėtoja ir išlieka nišiniu. Be to, kanapių produktų paklausa akivaizdžiai ribota. Anksčiau, kai ES lygmeniu pluošto sektoriui buvo teikiamos specialios subsidijos, susidomėjimas ir paskatos auginti bei perdirbti kanapes galėjo didėti. Nepaisant to, kanapės tebėra įdomus augalas augalininkystės požiūriu.

Kalbant apie kanapių panaudojimą mediciniais tikslais, Austrijoje kanapių augalų auginimas, siekiant gauti narkotinių medžiagų vaistų gamybai, paprastai yra draudžiamas. Vadovaujantis JT Bendrąja narkotinių medžiagų konvencija, valstybinė Austrijos sveikatos ir maisto saugos agentūra (AGES) yra vienintelė Austrijos įmonė, kuriai netaikomas draudimas auginti kanapių augalus, siekiant gauti narkotinių medžiagų vaistų gamybai. AGES gali perduoti kanapių augalus po derliaus nuėmimo, džiovinimo ar iš jų gautas kanapes tik įmonėms, turinčioms leidimą gaminti vaistinius preparatus.

Pavyzdžiui, gydytojai gali skirti „Delta-9-tetrahidrokanabinolį“ (D-9-THC), įtrauktą į Psichotropinių medžiagų konvencijos II priedą. Taip pat gydytojai gali skirti kanapių ekstraktų preparatus, kurie yra patvirtinti kaip farmacijos produktai. Pačios kanapės Austrijoje negali būti išrašomos medicinškai. Rinkoje prieinami šie (tik receptiniai) preparatai:

¹¹ Suchtmittelgesetz – SMG:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10011040>

- „Canemes“ 1 mg kapsulės – chemoterapijos sukkelto vėmimo ir pykinimo gydymui vėžiu sergantiems pacientams, kuriems kiti vėmimą slopinantys vaistai nepakankamai gerai reaguoja;
- „Sativex“ burnos ertmės purškalas – simptomų palengvinimui suaugusiems pacientams, sergantiems vidutinio sunkumo ar sunkiu spazmiškumu dėl išsėtinės sklerozės, kuriems kiti spazmus slopinantys vaistai nepakankamai gerai reaguoja;
- „Epidyolex“ 100 mg/ml geriamasis tirpalas. „Epidyolex“ kartu su klobazamu vartojamas 2 metų ir vyresniems pacientams adjuvantiniam traukulių gydymui, susijusiam su Lennox-Gastaut sindromu arba Dravet sindromu.

Mediciniškai pagrįstais individualiais atvejais gydytojai gali skirti vaistus, kurių sudėtyje yra „magistralinių kanabinoidų“ (ypač dronabinolio), kurie vėliau pagaminami ir išduodami vaistinėje.

Belgija

Belgijoje rekreacinis kanapių ir jų produktų naudojimas yra draudžiamas. Vis dėlto, mažo kanapių kiekio (iki 3 g) turėjimas yra dekriminalizuotas, t. y., už tokio kiekio turėjimą taikoma administracinė atsakomybė, tačiau netaikoma baudžiamoji.

Savo ruožtu pluoštinių kanapių auginimas Belgijoje, kaip ir Lietuvoje, yra legalus ir reguliuojamas ES teisės aktais. Tačiau yra tam tikrų niuansų ir detalių, į kurias svarbu atkreipti dėmesį. Belgijoje, kaip ir daugelyje ES šalių, pluoštinių kanapių veislės, skirtos auginimui, turi būti įtrauktos į ES žemės ūkio augalų veislių katalogą ir privalo turėti ne daugiau kaip 0,3 proc. THC visame augale. Ši riba atitinka naujausius ES reikalavimus, kurie įsigaliojo 2023 m. sausio 1 d.

Augintojai, norintys auginti pluoštines kanapes komerciniais tikslais, privalo gauti specialią licenciją iš Belgijos federalinės visuomenės sveikatos, maisto grandinės saugos ir aplinkos departamentų (pranc. *SPF Santé Publique, Sécurité de la Chaîne Alimentaire et Environnement*). Tai užtikrina, kad auginimo procesas atitiktų visus teisinius reikalavimus ir būtų kontroliuojamas.

Pluoštinės kanapės Belgijoje auginamos pluoštui, sėkloms ir kitoms pramonės šakoms. Sėklos gali būti naudojamos maisto produktams, pavyzdžiui, aliejui ar baltymų milteliams, gaminti, o pluoštas – tekstilės, statybų ar popieriaus pramonėje.

Nors pluoštinių kanapių auginimas yra reguliuojamas, produktų, pagamintų iš pluoštinių kanapių, statusas gali skirtis, pavyzdžiui:

- CBD produktai, skirti vartoti per burną (pavyzdžiui, aliejai), Belgijoje priskiriami vaistams. Todėl jų negalima parduoti kaip maisto papildų, jie prieinami tik vaistinėse;
- kosmetika ir kiti produktai – CBD produktai, skirti išoriniam naudojimui (pavyzdžiui, kremai), gali būti parduodami laisvai;
- tabako pakaitalai – CBD kanapių žiedai, kurie parduodami kaip rūkomoji medžiaga, yra traktuojami kaip tabako pakaitalai, o tai reiškia, kad jiems taikomas 21 proc. PVM ir griežtesnės taisyklės dėl jų pakuotės ir prekybos.

Kalbant apie medicininių kanapių auginimą, pažymėtina, jog vaistinėms leidžiama parduoti vaistus, kurių sudėtyje yra THC, pagal gydytojo receptą. Iš pradžių tai buvo leidžiama tik įprastiems „fasuotiems“ vaistams. Licencijuoti du vaistai – „Sativex“ ir „Epidiolex“. „Sativex“ yra purškalas, naudojamas išsėtinei sklerozei gydyti. „Epidiolex“ yra geriamasis tirpalas, naudojamas tam tikroms epilepsijos formoms gydyti. Nuo 2019 m. vaistinėms taip pat leidžiama parduoti „magistralinį preparatą“ (t. y., vaistinininko paruoštą kanapių miltelių junginį) pagal gydytojo receptą. Sveikatos apsaugos institucijos nustatė šių preparatų standartus. Vaistinininkai preparatams ruošti gali naudoti tik patvirtintos laboratorijos sertifikuotas medžiagas.

Čekija

Pagrindiniai šią sritį reglamentuojantys teisės aktai yra Įstatymas 366/2021, kuriuo keičiamas Įstatymas Nr. 167/1998 Sb. dėl priklausomybės sukeliančių medžiagų ir dėl tam tikrų kitų įstatymų

pakeitimo¹², bei Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas Nr. 378/2007 dėl vaistų ir dėl tam tikrų susijusių įstatymų pakeitimų¹³, kt.

Įstatymo dėl priklausomybę sukeliančių medžiagų pakeitimas (įsigaliojo 2022 m. sausį) sušvelnino teisinius apribojimus, susijusius su tam tikrų kategorijų kanapių disponavimu, kita vertus, buvo liberalizuota medicininės kanapės rinka, kas turėtų lemti didesnę (įstatymų leidėjų nuomone) mažiau pavojingų kanapių formų prieinamumą visuomenėje. Nuo šiol nereikia gauti valstybinės institucijos leidimo ar licencijos, norint tvarkyti pluoštines (pramonines) kanapes, jų augalus, ypač pramoniniais, maisto, kosmetikos, techniniais ar sodininkystės tikslais, jas auginti, eksportuoti ar importuoti. Kanapių auginimo atliekos neprivalo būti šalinamos kaip pavojingosios atliekos. Tačiau, kad valdžios institucijos galėtų stebėti bent jau didelius augintojus, įstatymų leidėjas įtraukė naują straipsnį, kuriame numatyta speciali ataskaitų teikimo prievolė asmenims, kurie dirba didesniuose nei 100 m² plotuose. Šie asmenys privalo pranešti kompetentingai institucijai, visų pirma, apie apsėtos ir įvertintos žemės plotą, kuriame augalai buvo nuimti, arba apie pramoninių kanapių derliaus kiekį.

Su šiuo teisiniu pakeitimu susijęs ir numanomas didžiausio leistino THC kiekio kanapėse padidėjimas nuo 0,3 proc. iki 1 proc. Anksčiau Priklausomybę sukeliančių medžiagų įstatymas¹⁴ netaikytas viešajam reguliavimui dėl kanapių, kurių THC kiekis neviršija 0,3 proc., o šiame pakeitime kalbama apie pramonines kanapes ir susijusius augalus, kurie pagal apibrėžimą turi iki 1 proc. THC (arba, kita vertus, yra nurodyti Europos kataloge, todėl teoriškai juose gali būti dar didesnė THC dalis). Šis pakeitimas turėtų palengvinti ūkininkų ir sodininkų padėtį, nes jie negali daryti įtakos THC kiekiui kanapių augaluose, kuris geru oru dažnai viršija 0,3 proc. THC¹⁵.

Pacientai nuo 18 metų, esant tam tikriems simptomams (lėtinis skausmas, ŽIV ligos gydymui, kt.), gali gauti kanapių mediciniais tikslais tik pagal sveikatos priežiūros specialisto išrašytą elektroninį receptą. Iš viso vienam asmeniui per mėnesį galima suvartoti ne daugiau kaip 180 g sausų kanapių. Kalbant apie kanapių vartojimą ambulatorinės priežiūros metu, valstybinis sveikatos draudimas padengia 90 proc. kanapių kainos galutiniam vartotojui, neviršijant 30 g medicininių kanapių vienam asmeniui per mėnesį arba iki 180 g per mėnesį, jei to reikalauja paciento sveikatos būklė. Kanapių vartojimas rekreaciniais tikslais yra draudžiamas¹⁶.

Pažymėtina, kad Čekijoje nėra vieningo teisinio reglamentavimo dėl CBD (kanabidiolio – marihuanoje esančio junginio) naudojimo skirtinguose produktuose. Čekijoje siūlomi ir reklamuojami įvairūs CBD produktai, tačiau tokie produktai dažnai neatitinka teisinių reikalavimų. Kalbant apie maisto papildus, yra elementari sąlyga, kad šiuose produktuose nebūtų psichotropinių ar priklausomybę sukeliančių medžiagų, pavyzdžiui, tetrahidrokanabinolio (THC). Čekijos Respublikoje THC maisto papilduose netoleruojamas.

Pagal 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2015/2283¹⁷, CBD laikomas vadinamuoju „nauju maisto produktu“ ir prieš jį pateikiant į rinką, reikalingas leidimas pagal minėtą reglamentą. Tačiau Čekijos valstybinė žemės ūkio ir maisto inspekcijos tarnyba laikosi nuomonės, kad produktai iš kanapių lapų ar sėklų, kuriuose natūraliai yra CBD, nelaikomi „nauju maisto produktu“. Kita vertus, sintetiniai kanabinoidai laikomi „nauju maisto produktu“ ir prieš pateikiant juos į rinką reikalingas leidimas pagal minėtą reglamentą. Kalbant apie CBD rūkalus, reikia atskirti elektronines cigaretes (ir skysčių užpilus / kapsules) nuo žolelių cigarečių (rūkalų). Pagal galiojančius įstatymus, CBD naudojimas elektroninėse cigaretėse yra draudžiamas. Kita vertus, CBD naudojimas žolelių cigaretėse yra leidžiamas. Žinoma, jose negali būti THC. Bet kuriuo atveju draudžiama gaminti bet kokius geriamojo vartojimo CBD produktus, pagamintus iš kanapių augalo žydinčių arba vaisinių viršūnių, neatsižvelgiant į THC kiekį originaliame kanapių augale. Kalbant

¹² Zákon č. 366/2021 Sb., kterým se mění zákon/č.199867b. látkách a o změně některých dalších zákonů: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-366/zneni-20220101>

¹³ Zákon č. 456/2023 Sb.: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-456>

¹⁴ Zákon č. 366/2021 Sb., kterým se mění zákon/č.199867b. látkách a o změně některých dalších zákonů.

¹⁵ ECPRD request no. 5357.

¹⁶ Ten pat.

¹⁷ 2015 m. lapkričio 25 d. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2015/2283 dėl naujų maisto produktų, iš dalies keičiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1169/2011 ir panaikinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 258/97 ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1852/2001: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:02015R2283-20210327>

apie CBD kosmetiką, Čekijos įstatymai reikalauja tik to, kad kosmetikoje nebūtų THC. Todėl CBD kosmetika be THC yra leidžiama. Šis požiūris ne visai atitinka PSO ir Europos Komisijos rekomendacijas ir šiuo metu vyksta diskusijos šia tema.

Čekijoje galima patentuoti kanapių pagrindu pagamintą produktą. Vis dėlto, jei toks produktas prieštarauja viešajai tvarkai ar gerai moralei (pavyzdžiui, narkotinis produktas), jis neleidžiamas¹⁸.

Čekijoje kanapes gali auginti kiekvienas, tačiau tik registruotas veisles, kurių THC kiekis neviršija 1 proc. ribos. Kanapių pasėlių plotas: 2019 m. – 400 ha, 2020 m. – 413 ha, 2021 m. – 204 ha, 2022 m. – 343 ha¹⁹.

Pažymėtina, kad Čekijoje narkotikų vartojimas nėra nusikalstama veika, tačiau narkotikų platinimas yra. Pagal Baudžiamąjį kodeksą²⁰, „nedidelio kiekio kanapių laikymas asmeniniam vartojimui yra administracinis nusižengimas ir užtraukia baudą“. „Didesnio nei mažas kiekio“ laikymas yra nusikaltimas, už kurį baudžiama laisvės atėmimu iki vienerių metų. Aukščiausiasis Teismas sprendžia, kas yra „nedidelis kiekis“, pavyzdžiui, 2012 m. jis nustatė 10 g ribą tarp administracinio ir baudžiamojo nusižengimo²¹.

Panašiai ir iki 5 kanapių vienetų auginimas asmeniniam naudojimui yra administracinis nusižengimas, didesnis kiekis užtraukia baudžiamąją atsakomybę. Bet kokio kiekio augalų perdirkimas, jų derliaus nuėmimas, džiovinimas, smulkinimas, laikymas laikomas „narkotikų gamyba“ ir užtraukia baudžiamąją atsakomybę. Rengiant 2009 m. Baudžiamąjį kodeksą, buvo siekiama atskirti gamybą ir neteisėtą auginimą, bet teismų praktikoje ši galimybė nebuvo įvertinta²².

Danija

Danijoje kanapių ir jų produktų reguliavimas patenka į du skirtingus teisinius režimus – medicininių kanapių ir pluoštinių kanapių.

Terminas „medicininės kanapės“ apima *Cannabis sativa L.* veisles, kuriose yra didelė THC ir CBD, kurias galima auginti mediciniais tikslais Danijoje. Leidimus šiam tikslui išduoda Danijos vaistų agentūra.

Mediciniais tikslais auginamos kanapės gali būti naudojamos farmacijos produktams gaminti pagal Danijos vaistų įstatymą arba kanapių produktams gaminti pagal nacionalinę specialiąją schemą, vadinamą Bandomąja medicininių kanapių programa.

Šią sritį detalčiai reglamentuoja Įstatymas dėl euforiją sukeliančių medžiagų²³.

2018 m. Danija pradėjo ketverių metų (vėliau pratęstą) bandomąją programą, leidžiančią pacientams gauti kanapių pagrindo produktus mediciniais tikslais. Programa siekė suteikti pacientams, sergantiems tam tikromis ligomis (pavyzdžiui, išsėtine skleroze, nugaros smegenų pažeidimais, lėtiniu skausmu, chemoterapijos sukeliamu pykinimu), galimybę naudoti kanapes, kai įprasti vaistai neveiksmingi.

Gydytojai gali išrašyti receptus keturių tipų kanapių produktams:

- žaliavinių kanapių žiedai;
- kanapių aliejus;
- kapsulės;
- kiti leidžiami preparatai.

Produktai, naudojami programoje, privalo atitikti griežtus kokybės ir saugos reikalavimus, net jei jie nėra oficialiai patvirtinti kaip vaistai. Be bandomosios programos, Danijoje yra prieinami ir oficialiai registruoti kanapių pagrindo vaistai, tokie kaip:

¹⁸ ECPRD request no. 5357.

¹⁹ Ten pat.

²⁰ Zákon č. 40/2009 Sb. Zákon trestní zákoník: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40/zneni-20251001>

²¹ Recreational use of cannabis. Laws and policies in selected EU Member States. European Parliamentary Research Service (2024): [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762307/EPRS_BRI\(2024\)762307_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762307/EPRS_BRI(2024)762307_EN.pdf)

²² Ten pat.

²³ Bekendtgørelse af lov om euforiserende stoffer: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2019/1334>

- Sativex (nabiksimolis): skirtas išsėtinės sklerozės (MS) sukeltiems raumenų spazmams gydyti;
- Epidiolex (kanabidiolis – CBD): skirtas retoms ir sunkioms epilepsijos formoms (Draveto sindromui, Lenokso-Gasto sindromui) gydyti;
- Marinol (dronabinolis – sintetinė THC forma) ir kiti sintetiniai kanabinoidai.

Terminas „pramoninės kanapės“ apima *Cannabis sativa L.* veisles, kuriose yra mažiau nei 0,3 proc. THC. Neleidžiama sodinti ir auginti pramoninių kanapių, kol Danijos vaistų agentūra neišdavė specialios licencijos. Norint gauti licenciją, kanapių auginimo plotas turi būti ne mažesnis kaip 0,3 ha, o kanapių veislė turi būti sertifikuota arba iš ES Bendrojo žemės ūkio augalų rūšių veislių katalogo. Kanapių auginimo tikslas turi būti nurodytas licencijos paraiškoje.

Pramonines kanapes Danijoje galima legaliai auginti pagal Danijos vaistų agentūros licenciją. Ūkininkas savo licencijos paraiškoje nurodo pramoninėms kanapėms skirtą plotą. Licencija leidžia auginti pramonines kanapes tik nurodytame plote (turi būti ne mažesnis kaip 0,3 ha).

Naudojamos kanapių veislės turi būti sertifikuotos arba iš ES Bendrojo žemės ūkio augalų rūšių veislių katalogo. Danijos žemės ūkio agentūra administruoja gaunamas licencijų paraiškas ir persiunčia jas Danijos vaistų agentūrai. Tada Danijos vaistų agentūra nusprendžia, ar išduoti licenciją auginti pramonines kanapes. Danijos žemės ūkio agentūra ir policija kiekvieną sezoną fiziškai kontroliuoja dalį visų paraiškų. Augalų mėginiai renkami lauke ir tiriami dėl THC kiekio.

Kalbant apie kanapių pramonės mastą, pažymėtina, jog 2020 m. registruota 41 kanapių auginimo licencija (599 ha), 2021 m. – 26 licencijos (314 ha), 2022 m. – 36 licencijos (772 ha).

Danijoje leidžiama pirkti, laikyti ir parduoti kanapių sėklas, licencija reikalinga nuo sėklų pasėjimo momento. Be to, teisėta turėti, pirkti ir parduoti pramonines kanapes, jei jos buvo pagamintos pagal Danijos vaistų agentūros licenciją. THC kiekis visose augalo dalyse ir bet kokiuose perdirbtuose produktuose neturi viršyti 0,3 proc.

Kalbant apie CBD produktus, pažymėtina, jog dauguma CBD produktų, skirtų vartoti per burną (pavyzdžiui, aliejai ar kapsulės), yra laikomi vaistais ir negali būti parduodami kaip maisto papildai ar laisvai prieinamos prekės. Jie gali būti prieinami tik vaistinėse. CBD kanapių žiedų pardavimas ir naudojimas, net jei jie atitinka THC ribą, paprastai yra apribotas dėl to, kad jie vizualiai sunkiai atskiriami nuo nelegalių kanapių.

Kalbant apie rekreacines kanapes, pažymėtina, jog rekreacinis kanapių vartojimas, laikymas ir pardavimas Danijoje išlieka nelegalus pagal Piktnaudžiavimo narkotikais įstatymą. Kopenhagos Kristianijos (*Freetown Christiania*) rajonas, žinomas dėl savo pusiau autonominio statuso, ilgą laiką buvo toleruojamos kanapių prekybos vieta (vad. *Pusher Street*), tačiau net ir ten policija reguliariai vykdo reidus, siekdama sustabdyti prekybą. Apskritai, viešas kanapių vartojimas visoje šalyje yra draudžiamas ir baudžiamas.

Estija

Pagrindiniai teisės aktai, reglamentuojantys kanapių auginimą, gamybą ir vartojimą Estijoje:

- Narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų pirmtakų įstatymas²⁴;
- Narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašai ir šių medžiagų tvarkymas medicinos ir mokslo tikslais²⁵;
- 2002 m. birželio 13 d. Tarybos direktyva 2002/57/EB dėl prekybos aliejinių ir pluoštinių augalų sėkla²⁶;

²⁴ Act on Narcotic and Psychotropic Substances and Their Precursors:

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/513092022002/consolide/current>

²⁵ Narkootiliste ja psühhootroopsete ainete nimekirjad ning nende ainete meditsiinilisel ja teaduslikul eesmärgil käitlemine: <https://www.riigiteataja.ee/akt/109022011004?leiaKehtiv>

²⁶ 2002 m. birželio 13 d. TARYBOS DIREKTYVA 2002/57/EB dėl prekybos aliejinių ir pluoštinių augalų sėkla: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:02002L0057-20241224>

- Aliejiņu ir pluoštīņu augaļu sēkļu kategorijas ir aliejiņu bei pluoštīņu augaļu sēkļu gamybos ir prekybos reikalavimai²⁷;
- Bendrieji tiesioginių išmokų, bazinės pajamų paramos, perskirstymo paramos ir paramos jauniems ūkininkams gavimo reikalavimai²⁸;
- Žemės ūkio produktų importo ir eksporto licencija²⁹.

Apribojimai dėl kanapių tvarkymo nustatyti Narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų pirmtakų įstatyme³⁰, t. y. narkotinių ir psichotropinių medžiagų tvarkymas draudžiamas, išskyrus medicininius ar mokslinius tikslus, siekiant užkirsti kelią, nustatyti ar kovoti su nusikalstamomis veikomis, susijusiomis su narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis, arba švietimo tikslais, kaip nustatyta šiame įstatyme (3 str. 1 d.). Taip pat draudžiama auginti kanapes narkotinių medžiagų gamybos tikslais (3 str. 2 d.).

Kanapių sėklų gamybą ir prekybą reglamentuoja Aliejiinių ir pluoštinių augalų sėklų kategorijos ir aliejiinių bei pluoštinių augalų sėklų gamybos ir prekybos reikalavimai³¹, pagal kuriuos Estijoje leidžiama prekiauti tik sertifikuotomis ir reikalavimus atitinkančiomis sėklomis, įtrauktomis į veislių sąrašą arba ES vienodą kultūrų veislių sąrašą.

Narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašai ir šių medžiagų tvarkymas medicinos ir mokslo tikslais³² (1 priedas) nustato, kad kanapės, kanapių derva, kanapių ekstraktai, tinktūros priklauso Estijoje draudžiamų medžiagų I sąrašui, išskyrus veisles, įtrauktas į Bendrąjį žemės ūkio augalų veislių katalogą, kurių tetrahidrokanabinolio kiekis neviršija 0,3 proc. Pažymėtina, kad 2022 m. pabaigoje Estijoje buvo pakeistas leidžiamas THC kiekis, kuris anksčiau buvo 0,2 proc., o po reglamento pakeitimo leidžiamas 0,3 proc. Šis pakeitimas padarytas dėl Europos direktyvos, kad šalies ūkininkai galėtų gauti subsidijas iš Europos. Be pluošto gamybos, kanapės taip pat auginamos kaip žemės ūkio kultūra, siekiant gauti sertifikuotas sėklas, ir kaip energetinė arba aliejinė kultūra³³.

Leidžiama auginti sertifikuotas veisles, kurių tetrahidrokanabinolio (THC) kiekis neviršija 0,3 proc. Prie paraiškos dėl subsidijos turi būti pridėtos oficialios sėklų pakuotės etiketės, kiekvienos auginamos veislės auginimo plotų deklaracija. Kontrolės tikslais apie kanapių žydėjimo pradžią turi būti pranešta Žemės ūkio registrų ir informacijos agentūrai (PRIA), o po žydėjimo pabaigos kanapės turi augti mažiausiai 10 dienų³⁴.

4 lentelė. Žemės ūkio paskirties ir pasėlių sklypai ir kanapių auginimas Estijoje (2020–2024 m.)

	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Dirbamas plotas, ha	5 161	4 338	6 826	4 243	4 067
Nuimtas derliaus plotas / gamybos plotas, ha	..	..	..	...	..
Gamyba, t	3 481	1 988	4 148	1 764	3 383
Derlius, kg/ha	674	458	608	416	832

Šaltinis: Estijos statistikos įstaiga³⁵.

Švietimo ar mokslinių tyrimų įstaigos, turinčios Valstybinės vaistų agentūros išduotą licenciją, gali naudoti narkotines ir psichotropines medžiagas bei jas turinčius vaistus moksliniams

²⁷ Õli- ja kiudtaimede seemne kategooriad ning õli- ja kiudtaimede seemne tootmise ja turustamise nõuded:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/127072022006?leiaKehtiv>

²⁸ Osetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/102032023003?leiaKehtiv>

²⁹ Põllumajandustootoote impordi- ja ekspordilitsents: <https://www.riigiteataja.ee/akt/102022024003>

³⁰ Act on Narcotic and Psychotropic Substances and Their Precursors.

³¹ Õli- ja kiudtaimede seemne kategooriad ning õli- ja kiudtaimede seemne tootmise ja turustamise nõuded.

³² Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirjad ning nende ainete meditsiinilisel ja teaduslikul eesmärgil käitlemine.

³³ ECPRD request no. 5357.

³⁴ Ten pat.

³⁵ Statistics Estonia. Agricultural land and crops by county:

https://andmed.stat.ee/en/stat/majandus_pellumajandus_pellumajandussaaduste-tootmine_taimakasvatussaaduste-tootmine/PM0281

tikslams. Švietimo ar mokslinių tyrimų įstaigos, turinčios teisę didmeniškaip pirkti vaistus, gali įsigyti narkotines ir psichotropines medžiagas tiesiogiai iš vaistų didmeninės prekybos veiklos licencijos turėtojų, neturinčios teisės didmeniškaip pirkti vaistus – gali įsigyti vaistinėje (reikalingas Valstybinės vaistų agentūros leidimas). Mokslinių tyrimų įstaigos, jei nori, gali pačios importuoti narkotines medžiagas ir psichotropines medžiagas, pateikdamos paraišką per specialų portalą ir sumokėti valstybės nustatytą mokestį³⁶.

Norėdamas gaminti narkotines ir psichotropines medžiagas medicininiais tikslais, juridinis asmuo turi turėti Valstybinės vaistų agentūros išduotą licenciją vaistų gamybai su specialia sąlyga tvarkyti narkotines ir psichotropines medžiagas. Ši licencija yra galutinė ir joje pateikiama informacija apie pagamintą kiekį ir laikotarpį, per kurį gamyba turi būti užbaigta. Draudžiama auginti opijaus aguonas, kanapes ir psilociną arba psilocybiną turinčius grybus narkotinių preparatų gamybos tikslais. Opijaus aguonas ir kanapes galima auginti žemės ūkio gamybos tikslais pagal atitinkamos ES bendrosios žemės ūkio politikos rinkos priemonės reikalavimus, o THC kiekis žemės ūkio kanapių žolėse negali viršyti 0,3 proc. Gamintojams, gaminantiems narkotines medžiagas ir psichotropines medžiagas, taikomi nustatyti bendrieji reikalavimai, jie taip pat privalo dokumentuoti visus gamybos metu susidarancius tarpinius produktus, kas ketvirtį Valstybinei vaistų agentūrai teikti ataskaitas apie narkotinių medžiagų ir psichotropinių medžiagų gavimą ir išdavimą.

Visos licencijuotos vaistinės gali prekiauti narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis bei jų turinčiais vaistinėmis preparatais (išskyrus nuotolinės prekybos srityje). Vaistinės pacientams gali išduoti atitinkamuose sąrašuose nurodytus narkotinius ir psichotropinius vaistus bei juos turinčius vaistinius preparatus tik pagal receptą³⁷.

Kaip skelbiama Europos Parlamento tyrimų tarnybos apžvalgoje (2024 m.)³⁸, Estijoje 2002 m. dekriminalizuotas³⁹ nedidelio kiekio (įstatymu neapibrėžto) narkotikų laikymas asmeniniam vartojimui, kai tai tapo administraciniu pažeidimu (baudžiamu bauda arba „administraciniu areštu“, t. y. sulaikymu policijos areštinėje, skirtingai nuo įkalinimo). Net pakartotinis sulaikymas už nedidelio kiekio kanapių vartojimą ar turėjimą nesukelia baudžiamojo persekiojimo. Pagal Baudžiamąjį kodeksą⁴⁰, didesnių kiekių (sukeliančių apsvaigimą mažiausiai 10 žmonių) laikymas užtraukia laisvės atėmimą iki 5 metų ar pakartotiniams pažeidėjams, siekiantiems didelės materialinės naudos, laisvės atėmimą iki gyvos galvos (kanapės neišskiriamos iš kitų narkotikų).

Latvija

Latvijoje šį klausimą reglamentuoja Narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei vaistų, taip pat prekursorių teisėtos prekybos įstatymas⁴¹. Šiame įstatyme nustatyta, kad kanapės (*Cannabis sativa subsp. sativa*) gali būti auginamos pramonės reikmėms ir sodininkystės tikslais. Auginant kanapes pramonės reikmėms, gali būti naudojamos tik sertifikuotos sėklos, įtrauktos į ES Bendrąjį žemės ūkio augalų rūšių katalogą, arba oficialiai ištirtos kanapių veislių sėklos, kurias reikia išsaugoti. Kanapės gali būti auginamos tik atvirose laukuose (jos negali būti auginamos patalpose ir uždaroje erdvėje – šiltnamiuose ir pan.). Žemės savininkas ar teisėtas valdytojas privalo sunaikinti savo teritorijoje augančias kanapes, kurių auginimas pagal šį įstatymą yra draudžiamas.

Kanapių auginimo pramonė Latvijoje yra palyginti nauja, o šios pramonės plėtra pastebima tik pastaraisiais metais. Šiuo metu vis dar trūksta pirminio perdirbimo rinkos, kad būtų galima parduoti užaugintus stiebus, tačiau verslininkai imasi veiksmų⁴².

³⁶ *Narcotic drugs and psychotropic substances and their legal handling*: <https://www.ravimiamet.ee/en/narcotic-drugs-and-psychotropic-substances-and-their-legal-handling>

³⁷ *Ten pat.*

³⁸ *Recreational use of cannabis. Laws and policies in selected EU Member States. European Parliamentary Research Service (2024)*: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762307/EPRS_BRI\(2024\)762307_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762307/EPRS_BRI(2024)762307_EN.pdf)

³⁹ *Karistusseedustikuga seonduvate seaduste muutmise ja täiendamise seadus*: <https://www.riigiteataja.ee/akt/212735>

⁴⁰ *Penal Code*: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/520032023010/consolide/current>

⁴¹ *Law on the Legal Trade of Narcotic and Psychotropic Substances and Medicinal Products, and also Precursors*: <https://likumi.lv/ta/en/en/id/40283>

⁴² *ECPRD request no. 5357*.

Latvijoje vis dažniau svarstoma galimybė įteisinti medicininę kanapę. Progresyviųjų partijos valdyba 2025 m. balandį nusprendė tęsti siūlymą legalizuoti medicininę kanapę (kapsules, ekstraktus, tabletes) ir pabrėžė, kad tai turėtų būti Latvijos sveikatos priežiūros sistemos dalis. Argumentas: medicininė kanapė tablečių, kapsulių ar ekstraktų pavidalu gali būti veiksmingiausias ar net vienintelis sprendimas pacientams, kenčiantiems nuo lėtinio skausmo, pykinimo, raumenų spazmų ir kitų simptomų, susijusių su tokiomis ligomis kaip išsėtinė sklerozė ar vėžys. Griežtai reguliuojami vaistai, tokie kaip opioidai ir fentanilio pleistrai, jau yra skiriami tam tikriems pacientams, įvertinus visas indikacijas ir riziką⁴³.

Lenkija

Lenkijoje taikomi vieni griežčiausių įstatymų, reglamentuojantys kanapių auginimą, vartojimą ir kt. Įstatyme dėl kovos su narkomanija⁴⁴, kita ko, apibrėžiami šie terminai: kanapės, tikrosios kanapės, kanapių žolė, išskyrus tikrąsias kanapes, kanapių derva (4 str.).

Kanapes leidžiama auginti (45(3) str.):

1. tekstilės, chemijos, celiuliozės, popieriaus, kosmetikos, farmacijos energetikos reikmėms;
2. sėklų auginimo ir mokslinių tyrimų tikslais;
3. kanapių veislių veisimui, žemės melioracijai ir atkūrimui;
4. maisto, veterinarijos, pašarų, bitininkystės, tręšimo ir izoliacijos reikmėms;
5. kompozicinių medžiagų, statybinių medžiagų ir natūralių pesticidų gamybai.

Kanapes taip pat galima auginti savo reikmėms 4 ir 5 punktuose nurodytu mastu, tekstilės ir energetikos reikmėms, žemės melioracijai ir atkūrimui. Asmeniniam vartojimui skirtų kanapių auginimo plotas negali viršyti 1 ha per metus (45 str. 4 ir 6 d.). Veiklos kanapių auginimo srityje vykdymo sąlyga – įrašymas į kanapių registrą, kurį tvarko Žemės ūkio turto agentūros regioninio skyriaus pagal subjekto, ketinančio auginti kanapes, gyvenamąją vietą arba buveinę⁴⁵.

Įstatymo dėl kovos su narkomanija 45(3) straipsnio nuostata paprastai draudžia auginti kitas kanapes, išskyrus tikrąsias kanapes (*Cannabis sativa L.*). Tačiau pagal 45(4) straipsnį kartu su 49a straipsniu leidžiama auginti kitas kanapių rūšis ir rinkti šių kanapių žolę bei dervą, tačiau tik farmacijos žaliavos gamybos tikslais, ką atlieka žemės ūkio ministro prižiūrimas tyrimų institutas⁴⁶, gavęs išankstinį Vyriausiosios farmacijos inspekcijos leidimą.

Lenkijoje kanapių (*Cannabis sativa L.*) ekonominė reikšmė daugiausia kyla dėl jų daugiašalio pramoninio panaudojimo galimybės. Šiuo metu kanapių pluoštas daugiausia naudojamas izoliacinėms medžiagoms, sanitariniams kilimėliams ir įvairių tipų kompozicinėms medžiagoms (vadinamiesiems biokompozitams), taip pat statybų, baldų ir automobilių pramonėje. Iš kanapių pluošto gauta celiuliozė yra vertinga popieriaus žaliava. Kita vertus, kanapių sėklos yra ekonomiškai reikšmingas šalutinis produktas, jos naudojamos, pavyzdžiui, aliejui gauti. Spalvai gali būti naudojami statybinėms plokštėms gaminti, kaip substratas šiltnamių augalams, gyvūnų kraikas, kuras, kt. Didelis iš kanapių gaunamos biomasės derlius gali būti vertingas atsinaujinantis energijos išteklis.

Faktinis kanapių derliaus plotas Lenkijoje 2021 m. siekė 1 755 ha. Remiantis Lenkijos statistikos duomenimis, kanapių, kurios tiekė žaliavą pramonei, pasėlių plotas 2021 m. siekė 2 119 ha. Remiantis Žemės ūkio restruktūrizavimo ir modernizavimo agentūros pateikta informacija apie paraiškas gauti subsidijas kanapių auginimui, 2021 m. deklaruotas įvairių *Cannabis sativa L.* veislių sėjos plotas sudarė 2 141 ha, o paraiškas dėl subsidijų pateikė 381 ūkininkas.

⁴³ Progressives to continue pushing legalization of medical marijuana:

<https://www.baltictimes.com/progressives-to-continue-pushing-legalization-of-medical-marijuana/>

⁴⁴ U S T A W A z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20230000172>

⁴⁵ Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa: <https://www.gov.pl/web/kowr>

⁴⁶ Pagal 2010 m. balandžio 30 d. Mokslinių tyrimų institutų įstatymo 1(1) straipsnyje pateiktą apibrėžimą (Žemės ūkio žinybas [Dziennik Ustaw] 2022, 498 punktas), mokslinių tyrimų institutas yra valstybės organizacinis vienetas, atskirtas teisiniu, organizaciniu, ekonominiu ir finansiniu požiūriu, atliekantis mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros darbus, skirtus jų įgyvendinimui ir taikymui praktikoje: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220000498>

5 lentelė. Kanapių auginimo plotas ir kanapių augintojų skaičius Lenkijoje (2019–2021 m.)

	2019	2020	2021
Kanapių derliaus nuėmimo plotas (ha)	2 677	3 325	1 755
Pramoninių kanapių sėjos plotas (ha)	1 829	2 395	2 119
Deklaruotas kanapių pasėlių plotas (ha), už kurį mokamos išmokos už kanapes (susietoji parama)	3 027	3 109	2 141
Pateiktų paraiškų dėl išmokų už kanapes (susietoji parama) skaičius	318	470	381
Subjektų, gavusių leidimą auginti kanapes, skaičius (analizuojamu laikotarpiu gamintojai kasmet turėjo gauti leidimą auginti kanapes)	443	680	771

Šaltiniai: Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministerijos, Lenkijos statistikos tarnybos, Žemės ūkio restruktūrizavimo ir modernizavimo agentūros, Maršalo biurų duomenys.

Pažymėtina, kad 2022 m. kanapės buvo auginamos tik 1 786 hektaruose. Todėl Lenkija, nepaisant dinamiško rinkos vystymosi, vis dar importuoja praktiškai visas iš kanapių gaunamas žaliavas. Plėtojant šalies žemės ūkį ir populiarinant pramoninių kanapių auginimą bei stiprinant Lenkijos, kaip pasaulinės aukštos kokybės pramoninių kanapių veislių sėklų gamintojos ir eksportuotojos, pozicijas, Natūralių pluoštų ir vaistinių augalų institutas įsteigė specialią programą⁴⁷, kuri leidžia praktiškai panaudoti institute sukurtas ir įdiegtas pramoninių kanapių veisles.

2022 m. gegužės 7 d. įsigaliojo Įstatymo, iš dalies keičiančio Kovos su narkomanija įstatymą ir kai kuriuos kitus įstatymus, nuostatos⁴⁸, kuriomis: įvesti pakeitimai kanapių auginimo stebėsenos srityje, subjektų, auginančių ar perkančių kanapes, registracija, greitesnis kanapių augintojų ir pirkėjų įtraukimas į kanapių registrą vietoj ankstesnio reikalavimo gauti metinį auginimo leidimą, panaikintos metinės kanapių auginimo zonos, išplėstas poreikių ir tikslų, kuriems galima auginti kanapes, sąrašas, tam tikrais atvejais numatyta galimybė auginti kanapes savo reikmėms, o kanapių apibrėžimas pakeistas padidinant leistiną THC ir THCA kiekį iki 0,3 proc. sausosios medžiagos svorio, panašus pakeitimas atliktas ir kanapių žolės, išskyrus tikras kanapes, apibrėžime.

Lenkijoje silpnai išvystyta pluoštinių kanapių perdirbimo, ypač tekstilės, pramonė, pramoninių alyvų, ekologiškų statybinių medžiagų gamyba. Perdirbimą daugiausia vykdo vietinės įmonės, kuriose dirba tik keli žmonės. Vienintelės išimtys yra popieriaus ir automobilių pramonė, kuri naudoja kanapes popieriui ir biokompozitams gaminti⁴⁹.

Pažymėtina, kad 2025 m. spalį Lenkijos vyriausybė atmetė galimybę sušvelninti marihuanos (psichoaktyvioji medžiaga, gaunama iš kanapių ir naudojama medicininiais ir rekreaciniais tikslais) įstatymus. Laikraštis „Rzeczpospolita“ pranešė, kad teisingumo viceministras, bendradarbiaudamas su Vidaus reikalų ir Sveikatos apsaugos ministerijomis, išsiuntė žemesiems parlamento rūmams (Seimui) laišką, kuriame kategoriškai teigiama, kad jokių pakeitimų nebus, nes dabartinis teisinis reguliavimas padeda užkirsti kelią priklausomybių plitimui, socialinėms, sveikatos problemoms⁵⁰.

Liuksemburgas

Liuksemburge kanapių naudojimas medicininiais tikslais (tam tikromis sąlygomis ir pagal gydytojo receptą) leidžiamas nuo 2018 m.⁵¹ 2023 m. birželį, pakeitus teisinę sistemą⁵², reglamentuojančią vaistinių medžiagų pardavimą ir kovą su narkomanija (1973 m. vasario 19 d.

⁴⁷ Institute of Natural Fibres and Medicinal Plants: <https://www.polishhempprogram.com/>

⁴⁸ USTAWA z dnia 24 marca 2022 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000764/O/D20220764.pdf>

⁴⁹ ECPRD request no. 5357.

⁵⁰ Poland rules out marijuana law reform despite earlier hints: <https://tvpworld.com/89248250/-poland-says-it-wont-ease-marijuana-laws-despite-reform-debate>

⁵¹ Loi du 20 juillet 2018 modifiant la loi modifiée du 19 février 1973 concernant la vente de substances médicamenteuses et la lutte contre la toxicomanie: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2018/07/20/a638/jo>

⁵² Version consolidée applicable au 21/07/2023 : Loi du 19 février 1973 concernant la vente de substances médicamenteuses et la lutte contre la toxicomanie: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/1973/02/19/n1/consolide/20230721>

įstatymas dėl vaistinių medžiagų pardavimo ir kovos su narkomanija), Liuksemburge tam tikromis sąlygomis leidžiama auginti ir vartoti kanapes⁵³.

Minėtas įstatymas leidžia suaugusiems vartoti kanapes ar iš jų pagamintus produktus savo namuose ar įprastoje gyvenamojoje vietoje. Vartojimas ir laikymas kitur bei vartojimas nepilnamečiams yra draudžiami, taip pat draudžiamas kanapių ar iš jų pagamintų produktų gabenimas ir pirkimas. Leidžiama namuose (viduje arba lauke) auginti ne daugiau kaip 4 kanapių augalus vienam namų ūkiui. Naudojamose sėklose turi būti nurodytas gamintojo pavadinimas, sėklų skaičius ir įspėjimas apie pavojų sveikatai. Augalai neturi būti matomi visuomenei^{54,55}.

Kalbant apie įvairius produktus, kurių sudėtyje yra kanabidiolio (CBD), pagal „1974 m. kovo 26 d. Didžiojo Hercogo reglamentą, nustatantį narkotinių medžiagų sąrašą⁵⁶“, leidžiami tik tie produktai, kurių THC kiekis yra mažesnis nei 1 proc.

Ne viskas yra leidžiama: nusprendus auginti savo augalus, jie turi būti auginami iš sėklų ir negali būti matomi visuomenei, vartojant – negalima dalytis savo produktais su žmonėmis, kurie negyvena jūsų namuose. Kanapių auginimas ir vartojimas neleidžiamas nepilnamečiams, taip pat draudžiama jas vartoti nepilnamečių akivaizdoje. Vis dėlto, viešas vartojimas lieka draudžiamas ir už jį gali būti skiriamos didelės baudos ar net laisvės atėmimo bausmės. Yra keletas apribojimų, kai kurie iš jų atrodo akivaizdūs, pavyzdžiui, vairavimas apsvaigus ar vartojimas nepilnamečių akivaizdoje, o kiti – ne tokie akivaizdūs. Pavyzdžiui, kanapių gabenimas ir pirkimas⁵⁷.

Pažeidus nustatytas taisykles dėl kanapių auginimo, laikymo, vartojimo ir kt., numatytos piniginės baudos ir griežtesnė atsakomybė⁵⁸.

Malta

2021 m. gruodį Malta tapo pirmąja ES šalimi, legalizavusia kanapių vartojimą ir auginimą asmeniniam naudojimui. Naujas įstatymas⁵⁹ skirtas užkirsti kelią, kad smulkiems kanapių vartotojams nebūtų taikoma baudžiamoji atsakomybė, bei suteikti saugų ir legalų būdą gauti kanapių.

Šio įstatymo tikslas – ne visiškai kanapių rinkos komercializavimas ar vartojimo skatinimas, o visuomenės sveikatos prioritetizavimas ir žalos mažinimas, perkeliant esamus Maltos vartotojus iš nelegalios rinkos į reguliuojamą ne pelno sektorių. Naujasis įstatymas leidžia suaugusiems namuose auginti iki keturių augalų ir turėti iki 7 g kanapių tik asmeniniam naudojimui.

Minėtas įstatymas taip pat leidžia steigti ne pelno siekiančias asociacijas, vadinamas „kanapių žalos mažinimo asociacijomis“, kurios augina kanapių augalus ir parduoda džiovintus kanapių žiedus savo nariams. Nariais turi būti ne jaunesni kaip 18 metų ir gali priklausyti tik vienai asociacijai. Asociacijos turi turėti bent du steigėjus, kurie bent penkerius metus iš eilės gyvena Maltoje. Asociacijos gali turėti ne daugiau kaip 500 narių, negali būti įsikūrusios šalia mokyklų ar jaunimo klubų, negali reklamuoti ir gali platinti tik pačių užaugintus kanapių produktus. Siekiant neskatinti narkotikų turizmo, turistai ir trumpalaikiai lankytojai negali įsigyti kanapių iš asociacijų⁶⁰.

⁵³ Luxembourg's recreational cannabis laws: <https://today.rtl.lu/news/luxembourg/a/2188416.html>

⁵⁴ New regulations for the use and cultivation of cannabis: <https://police.public.lu/en/actualites/2023/07/semaine-30/dispositions-cannabis-en.html>

⁵⁵ Drugs: <https://police.public.lu/en/legislation/stupefiants.html>

⁵⁶ Règlement grand-ducal du 26 mars 1974 établissant la liste des stupéfiants: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/rgd/1974/03/26/n1/jo>

⁵⁷ Luxembourg's recreational cannabis laws.

⁵⁸ New regulations for the use and cultivation of cannabis.

⁵⁹ LXVI of 2021 – Authority on the Responsible Use of Cannabis Act, 2021. Government Gazette of Malta No. 20,753–18.12.2021: <https://legislation.mt/eli/act/2021/66/eng>

⁶⁰ Recreational use of cannabis. Laws and policies in selected EU Member States. European Parliamentary Research Service (2024): [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762307/EPRS_BRI\(2024\)762307_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762307/EPRS_BRI(2024)762307_EN.pdf)

Asociacijų licencijavimo procedūra⁶¹ pradėta 2023 m. vasario 28 d. Norėdamos gauti licenciją, asociacijos⁶² turi atitikti Atsakingo kanapių vartojimo tarnybos (ARUC) nustatytus reikalavimus⁶³. ARUC taip pat atsakinga už įstatymų priežiūrą, švietimą ir su kanapėmis susijusios žalos mažinimą. Iki 2024 m. kovo 18 d. ARUC išdavė veiklos leidimus 7 asociacijoms, šiuo metu ARUC išduotus veiklos leidimus turi 21 asociacija⁶⁴.

Pažymėtina, kad, išskyrus šias konkrečias sąlygas, kanapių laikymas, vartojimas, auginimas ir tiekimas rekreaciniais tikslais lieka neteisėtas ir vis tiek taikomos administracinės ar baudžiamosios sankcijos⁶⁵. Kanapių vartojimas viešoje vietoje yra nusikaltimas, jei jos vartojamos jaunesnio nei 18 metų asmens akivaizdoje. Laikymas asmeniniam vartojimui iki 7 g kanapių nėra nusikaltimas, tačiau bet kam, kas turi didesnę kiekį, bet mažiau nei 28 g, gresia pinigine bausmė. Laikymas daugiau nei 28 g kanapių yra nusikalstama veika, už kurią skiriamos sankcijos – nuo baudų iki laisvės atėmimo. Kanapių tiekimas už licencijuotų asociacijų ribų laikomas nusikalstama veika.

Nyderlandai

Nyderlanduose narkotikų vartojimas nėra kriminalizuotas, tačiau kanapių auginimas, tiekimas ir asmeninis laikymas yra nusikalstamos veikos, už kurias baudžiama laisvės atėmimu ir bandomis pagal Opiumo įstatymą⁶⁶. Šiame įstatyme skiriami sunkieji ir lengvieji narkotikai (I ir II sąrašas). Kanapių produktai yra lengvieji narkotikai. Visų narkotikų laikymas, prekyba, pardavimas ir gamyba yra baudžiami pagal įstatymą, naudojimas medicinos, veterinarijos ir mokslo tikslais – leidžiamas⁶⁷.

Nuo aštuntojo dešimtmečio šalis laikosi tolerancijos praktikos, nustatytos taisyklėse⁶⁸, kurios yra privalomos prokuratūrai. Nedidelio kiekio narkotikų laikymas asmeniniam vartojimui, įskaitant iki 5 g kanapių, ir (arba) nekomercinis nedidelio kiekio auginimas asmeniniam vartojimui (iki penkių augalų) neužtraukia baudžiamojo persekiojimo, jei kaltinamasis yra suaugęs asmuo, kuriam netaikomas tikslinis policijos tyrimas. Pagal tą pačią politiką, nedidelių kanapių kiekių pardavimas vyresniems nei 18 metų suaugusiems savivaldybių licencijuotose kanapių pardavimo vietose („*coffe shops*“) yra toleruojamas, siekiant padėti jauniems suaugusiems, kurie eksperimentuoja su kanapėmis, išvengti narkotikų, keliančių didesnę riziką sveikatai (t. y. sunkiųjų narkotikų, išvardytų Opiumo įstatymo I priede). Minėtose pardavimo vietose (2023 m. duomenimis, 102 savivaldybėse jų skaičius siekė 565) privaloma laikytis griežtų taisyklių, draudžiančių reklamą, trikdymą, pardavimą nepilnamečiams ir kt. Vienam asmeniui per dieną galima parduoti ne daugiau kaip 5 g lengvųjų narkotikų, o prekiaujamų prekių kiekis negali viršyti 500 g. Kavinių savininkai, kurie nesilaiko reikalavimų, gali būti patraukti baudžiamojon atsakomybėn, o merai gali laikinai uždaryti patalpas⁶⁹.

Nyderlanduose vykdomas eksperimentas^{70,71}, pagal kurį valstybė suteikia ribotam skaičiui gamintojų licenciją auginti kanapes, kad jie tiektų produkciją projekte dalyvaujančioms kavinėms. Uždaro kavinių tinklo eksperimentas skirtas išsiaiškinti, ar įmanoma reguliuoti kanapių gamybą,

⁶¹ Authority for the Responsible Use of Cannabis: <https://aruc.mt/registration-for-a-licence/>

⁶² No formal applications for setting up of non-profit cannabis clubs submitted yet: <https://www.independent.com.mt/articles/2023-03-16/local-news/No-formal-applications-for-setting-up-of-non-profit-cannabis-clubs-submitted-yet-6736250415>

⁶³ Licensing guidelines. Authority for the Responsible Use of Cannabis: <https://aruc.mt/licensing-guidelines-2/>

⁶⁴ Cannabis Harm Reduction Associations with an operating permit: <https://aruc.mt/operational-chras/>

⁶⁵ Penalties for drug law offences in Europe at a glance: https://www.euda.europa.eu/publications/topic-overviews/content/drug-law-penalties-at-a-glance_en

⁶⁶ Opiumwet: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001941/2025-07-01>

⁶⁷ Difference between hard and soft drugs: <https://www.government.nl/topics/drugs/difference-between-hard-and-soft-drugs>

⁶⁸ Aanwijzing Opiumwet: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0036356/2015-03-01>

⁶⁹ Recreational use of cannabis. Laws and policies in selected EU Member States: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762307/EPRS_BRI\(2024\)762307_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762307/EPRS_BRI(2024)762307_EN.pdf)

⁷⁰ Experiment gesloten coffeeshopketen (wietexperiment): <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/experiment-gesloten-coffeeshopketen-wietexperiment>

⁷¹ Controlled Cannabis Supply Chain Experiment: <https://www.government.nl/topics/controlled-cannabis-supply-chain-experiment>

platinimą ir pardavimą. Taip pat bus stebima šių kanapių kokybė. Eksperimento metu bus atskleistas poveikis tokioms sritims kaip nusikalstamumas, saugumas ir visuomenės sveikata.

Augintojai gali pasikonsultuoti su pardavimo vietomis dėl reikiamų kanapių rūšių ir kiekių. Kanapių produktai ir pakuotės turi atitikti griežtus reikalavimus. Tai apima reikalavimus, kad juose nebūtų sunkiųjų metalų, mikroorganizmų ir aflatoksinių. Informacija apie THC ir CBD kiekį turi būti pateikta ant pakuotės. Produktų kainos nustatymas paliekamas augintojams ir dalyvaujančioms pardavimo vietoms. Eksperimento metu ne daugiau kaip 10 atrinktų augintojų teks kontroliuojamos kokybės kanapes į pardavimo vietas („coffee shops“) dešimtyje dalyvaujančių savivaldybių. Augintojai yra atsakingi už kanapių kokybę (jų produktai yra testuojami). Projekte dalyvauja 10 savivaldybių – iš viso beveik 75 pardavimo vietos, tarp jų nėra Amsterdamo. Su Nyderlandais besiribojančiose savivaldybėse draudžiama parduoti kanapes žmonėms, negyvenantiems šalyje.

Eksperimento dalyviai naudos sekimo sistemą, kad registruotų veiksmus kanapių auginimo, perdirbimo ir pardavimo metu. Ši sistema palaiko uždaro grandinės stebėjimą. Šios sekimo sistemos naudojimas yra privalomas eksperimente dalyvaujantiems augintojams ir pardavimo vietų („coffee shops“) savininkams. Eksperimento trukmė – 4 metai (pradžia 2025 m. balandis), galimas pratęsimas ne ilgiau kaip aštuoniolikai mėnesių⁷².

Pažymėtina, kad Nyderlanduose ir daugumoje kitų Europos šalių pramoninių kanapių auginimas pluoštui ir sėkloms yra legalus nuo 1992 m. Nuo 2023 m. sausio 1 d. THC kiekis kanapėse negali viršyti 0,3 proc. Maždaug penkiasdešimt kanapių veislių yra įregistruotos Europos veislių sąrašė⁷³ ir auginamos kaip pluoštinis augalas žemės ūkyje. Šioms veislėms auginti Nyderlanduose leidimo nereikia. Kanapėms auginti turi būti naudojamos specialios sertifikuotos sėklos.

Kanapės yra lauko augalas, kurį Nyderlanduose gali auginti bet kas – tiek privatus asmuo, tiek įmonė. Jei norima gauti subsidiją, reikia būti užsiregistravus kaip aktyviam ūkininkui. Kiekvienas ūkininkas gegužės mėnesį turi deklaruoti auginamus pasėlius. Nyderlandų maisto ir vartotojų produktų saugos tarnyba (NVWA) atvyksta prieš pat derliaus nuėmimą, kad paimtų mėginius iš kiekvieno pasėlio, o tada išmatuojamas kanapių THC kiekis. Nėra jokių specialių reikalavimų auginamai žemei (nebent prašoma subsidijos). Tačiau prieš sėją patartina pasiteirauti savivaldybės ir (arba) provincijos, ar yra kokių nors prieštaravimų dėl kanapių auginimo tam tikruose žemės sklypuose. Nors tai nėra privaloma, Nyderlandų įmonių agentūra (RVO) dėl socialinio jautrumo pataria prieš sėją informuoti ir policiją, kad būtų išvengta nesusipratimų. Kanapėms auginti turi būti naudojama specialiai sertifikuota sėkla. Šią sėklą tikrina Europos kontrolės stotis, Nyderlanduose – Nyderlandų žemės ūkio kontrolės stotis (NAK).

Nyderlandų statistikos tarnybos (CBS) duomenimis, 2022 m. pluoštinės kanapės buvo auginamos 1 684 ha plote (2021 m. – 1 703 ha, 2019 m. – 1 877 ha⁷⁴). „Hempflax“ kasmet perdirba 15 000 tonų pluoštinių kanapių, kurios užauginamos iš viso 2 550 ha, iš kurių 1 400 ha yra Vokietijoje, 700 ha – Rumunijoje, 450 ha – Nyderlanduose. Konkurentė „Dun Agro“ pagal sutartis Nyderlanduose turi apie 1 200 ha pluoštinių kanapių⁷⁵. Pagal bendrąją žemės ūkio politiką, Nyderlanduose kanapių auginimas priskiriamas prie „likusių pasėlių“ – vienos iš 21 ekologinės veiklos, kurią galima taikyti ekologinėje schemoje. Tai reiškia, kad kanapių augintojai negauna ekologinės priemonės vien už jų auginimą, jie taip pat turi vykdyti veiklą, kuri prisideda prie tokių tikslų, kaip biologinė įvairovė, kt.⁷⁶

Prancūzija

Prancūzija, būdama viena didžiausių pluoštinių kanapių augintojų Europoje, laikosi atsargaus ir griežto požiūrio į kanapių reguliavimą, ypač kai kalbama apie medicininį ir rekreacinį naudojimą.

⁷² Ten pat.

⁷³ EU plant variety portal: <https://ec.europa.eu/food/plant-variety-portal/>

⁷⁴ ECPRD request no. 5357.

⁷⁵ Sensi Seeds hoogtepunten – Herlancering van de hennepindustrie: <https://sensiseeds.com/nl/blog/sensi-seeds-hoogtepunten-herlancering-van-de-hennepindustrie/>

⁷⁶ Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) 2025: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/basispremie-en-extra-betaling/hennep>

Kalbant apie pluoštines kanapes, pažymėtina, jog Prancūzija yra Europos lyderė pluoštinių kanapių auginimo srityje, išauginanti daugiau nei 70 proc. visų ES pluoštinių kanapių. Auginimas yra legalus, tačiau, kaip ir kitose ES šalyse, griežtai kontroliuojamas.

Leidžiama auginti tik tas kanapių veisles, kurios yra įtrauktos į oficialųjį katalogą ir kuriose THC kiekis neviršija 0,3 proc.

Analizuojant ekonominius kanapių auginimo aspektus reikia pabrėžti, jog pluoštinės kanapės gana plačiai auginamos šias pramoniniais tikslais:

- pluoštui (tekstilės, popieriaus, statybos pramonė);
- sėkloms (maisto pramonė).

Kalbant plačiau, pažymėtina, jog Visuomenės sveikatos kodekse nurodoma, kad kanapių augalo THC kiekis turi būti ne didesnis kaip 0,3 proc., laikantis Bendrosios žemės ūkio politikos taisyklių, kurios įsigalios 2023 m. sausio 1 d. Leidžiamos augalų veislės yra tos, kurios išvardytos Bendrajame žemės ūkio augalų rūšių veislių kataloge arba Oficialiame Prancūzijoje auginamų augalų rūšių ir veislių kataloge. Be to, ūkininkai privalo sudaryti rašytinę sutartį su pirmuoju žiedų ir lapų pirkėju prieš prasidedant auginimo sezonui.

2022 m. Prancūzijoje buvo auginama 21 700 hektarų kanapių ir veikė 1 278 gamintojai. Kanapių sektorius daugiausia išsidėstęs šiaurinėje Prancūzijos dalyje.

2022 m. gruodžio 29 d. nutartimi Valstybės Taryba panaikino 2021 m. gruodžio 30 d. dekretą, draudžiantį pardavinėti kanapių žiedus ir lapus, kurių THC kiekis yra mažesnis nei 0,3 proc. Ji pažymėjo, kad CBD, kuris neturi psichotropinio poveikio ir nesukelia priklausomybės, negali būti laikomas narkotine medžiaga. Ji nusprendė, kad nenustatyta, jog šių kanapių veislių, kurių THC kiekis yra mažas, žiedų ir lapų vartojimas keltų pavojų visuomenės sveikatai. Todėl ji laikė bendrą ir absoliutų jų pardavimo draudimą neteisėtu.

Visuomenės sveikatos kodeksas (R. 5132-86 straipsnis) draudžia kanapių (augalų, dervos ir išvestinių produktų) gamybą, pardavimą, laikymą, pirkimą ar vartojimą. Tačiau jame taip pat numatyta, kad gali būti leidžiama „auginti, importuoti, eksportuoti ir naudoti pramoninėmis bei komercinėmis tikslais kanapių veisles, neturinčias narkotinių savybių“.

Kalbant apie CBD produktų ekonominius aspektus, pažymėtina, jog CBD (kanabidiolis) Prancūzijoje nėra laikomas narkotine medžiaga, ir jo produktai, kuriuose THC kiekis neviršija 0,3 proc., yra legalūs ir plačiai prieinami. Tai reiškia, jog CBD produktai, tokie kaip aliejai, kosmetika ir maisto papildai, gali būti laisvai parduodami specializuotose parduotuvėse ir internetu.

Papildomai pažymėtina, jog nors CBD produktai yra legalūs, anksčiau buvo neaiškumų dėl pačių CBD kanapių žiedų pardavimo ir vartojimo. Teismas galiausiai nusprendė, kad draudimas parduoti neapdorotus CBD žiedus prieštarauja ES teisei. Tačiau tai nereiškia, kad juos galima rūkyti – pagal galiojantį įstatymą kanapes draudžiama rūkyti apskritai, t. y., šalyje galioja griežtas rekreacinio kanapių ir jų produktų naudojimo draudimas.

Medicininio kanapių reguliavimo srityje pastebimi pokyčiai. Prancūzija, ilgą laiką buvusi viena griežčiausių šalių šiuo klausimu, nuo 2021 m. kovo pradėjo eksperimentinę medicininių kanapių programą. Šios programos tikslas – įvertinti medicininių kanapių efektyvumą ir saugumą gydant tam tikras ligas, pavyzdžiui, sunkiai kontroliuojamą epilepsiją, išsėtinę sklerozę, chemoterapijos sukeltą pykinimą ir lėtinį skausmą, kai tradiciniai gydymo metodai yra neveiksmingi.

Pagal minėtą programą organizuotuose eksperimentuose dalyvavo griežtai atrinkti pacientai ir gydytojai. Daugiau nei 3 000 pacientų galėjo gauti specialius kanapių pagrindo vaistus, kuriuos tiekė licencijuotos bendrovės. Nors eksperimentas baigėsi, Prancūzijos vyriausybė planuoja nuolatinę medicininių kanapių programą, tačiau tikslus formatas ir reglamentai dar nėra iki galo suformuluoti. Tačiau jau dabar aišku, jog tai bus labai griežtai licencijuojama ir kontroliuojama veikla.

Kaip jau minėta, rekreacinis kanapių vartojimas Prancūzijoje tebėra nelegalus ir griežtai baudžiamas. Šalyje taikomos vienos griežčiausių baudų už kanapių vartojimą Europoje. Už kanapių laikymą ar vartojimą asmeniui gali būti skirta iki 200 EUR bauda, o didesni kiekiai gali sukelti baudžiamąją atsakomybę, įskaitant laisvės atėmimo bausmę ir dideles pinigines baudas.

Apibendrinant, Prancūzijos požiūris į kanapių reguliavimą ir ekonomines perspektyvas dvipolis: viena vertus, šalis yra didžiausia pramoninių kanapių augintoja Europoje, o CBD produktai yra legalūs ir prieinami. Kita vertus, rekreacinis naudojimas yra griežtai draudžiamas, o medicininių

kanapių reguliavimas yra pereinamajame etape, pradedant nuo griežtos eksperimentinės programos ir siekiant sukurti nuolatinę sistemą.

Slovėnija

Slovėnijoje kanapių tvarkymą reglamentuoja šie pagrindiniai teisės aktai:

- Įstatymas dėl nelegalių narkotikų gamybos ir prekybos⁷⁷;
- Dekretas dėl neteisėtų narkotikų klasifikavimo⁷⁸;
- Taisyklės dėl leidimo kanapių ir aguonų auginimui gavimo sąlygų⁷⁹;
- Žemės ūkio sėklų ir dauginamosios medžiagos įstatymas⁸⁰;
- Kanapių dauginamosios ir sodinamosios medžiagos, išskyrus sėklas, prekybos taisyklės⁸¹;
- Bendrasis žemės ūkio augalų rūšių veislių katalogas⁸²;
- ES augalų veislių duomenų bazė⁸³.

Taisyklės dėl leidimo kanapių ir aguonų auginimui gavimo sąlygų⁸⁴ nustato leidimo kanapių (*Cannabis Sativa L.*) auginimui gavimo sąlygas. Kanapės leidžiama auginti ne mažesnėje kaip 0,1 ha teritorijoje, tačiau ūkininkai, užsiimantys kontroliuojama ekologine gamyba, gali auginti vieną kanapių veislę ne mažesnėje kaip 0,01 ha teritorijoje. Slovėnijoje kanapės auginamos sėklų, skirtų tolesniam dauginimui, gamybai, taip pat maisto produktų, gėrimų, kosmetikos gaminių, pluošto gamybai, gyvūnų pašarams ir kitoms pramoninėms reikmėms. Kanapėmis laikomos tik tos kanapių veislės, kurios yra įtrauktos į Bendrąjį žemės ūkio augalų veislių katalogą (ES veislių sąrašą), kasmet skelbiamą ES oficialiajame leidinyje ir Slovėnijos Respublikos fitosanitarinės administracijos interneto svetainėje. Kanapių mėginio tetrahidrokanabinolio (THC) kiekis negali viršyti 0,2 proc.⁸⁵

Leidimą auginti kanapes gali gauti žemės ūkio valdos savininkas (t. y. augintojas) tik žemės ūkio paskirties žemei, įtrauktai į žemės ūkio valdų registrą⁸⁶. Pagal Taisyklių 6 str., prašyme išduoti leidimą auginti kanapes turi būti nurodyta: augintojo vardas, pavardė, adresas ir registruota buveinė; žemės ūkio valdos identifikacinis numeris; žemės ūkio paskirties žemės plotas, kuriame bus sėjamos kanapės, nurodant grafinį žemės ūkio valdos žemės naudojimo vienetą, kuriame bus sėjamos kanapės, kt.; kanapių veislė; auginimo tikslas; sėjos data; sėjai skirtų sėklų kiekis; derliaus nuėmimo data.

Prie prašymo išduoti leidimą turi būti pridėtos oficialios sėklų pakuočių etiketės pagal ES reikalavimus. Leidimas galioja vieną auginimo sezoną. Atsakinga institucija, kai leidimas tampa galutinis, jo kopiją perduoda policijai. Tikrinimo metu augintojas turi pateikti tikrintojui sėklų pirkimo sąskaitą faktūrą, kurioje nurodyta: sėklų kiekis ir veislė bei sėklų kokybės deklaracijos numeris, taip pat sėklų kokybės deklaraciją, išduotą registruoto sėklų vertintojo, kuris pateikė sėklas į rinką. Deklaracijoje pateikta informacija turi atitikti sąskaitoje faktūroje pateiktą informaciją apie veislę ir deklaracijos numerį. Inspektorius paima kanapių pasėlių augalų mėginius THC kiekiui

⁷⁷ Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD): <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO1388>

⁷⁸ Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=URED7970>

⁷⁹ Pravilnik o pogojih za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje in maka:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV10544>

⁸⁰ Zakon o semenskem materialu kmetijskih rastlin: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1618>

⁸¹ Pravilnik o trženju razmnoževalnega materiala in sadik konoplje, razen semena:

<https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV14216>

⁸² Sporočila institucij, organov, uradov in agencij evropske unije:

https://www.konopko.si/files/file/dokumenti/Konoplja-sortna-lista-EU_2019.pdf

⁸³ EU plant variety portal: <https://ec.europa.eu/food/plant-variety-portal/>

⁸⁴ Pravilnik o pogojih za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje in maka.

⁸⁵ Kontrolė atliekama pagal Komisijos reglamentą (ES) Nr. 809/2014, kuriuo nustatomos Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 taikymo taisyklės, nustatytą metodiką.

⁸⁶ Leidimas nesuteikiamas augintojui, kuris:

- per pastaruosius metus augino kanapes pažeidžiant leidimo sąlygas;
- per pastaruosius metus neprižiūrėjo kanapių pasėlių su deramu rūpestingumu pagal žemės ūkio paskirties žemės taisykles, kaip nurodyta Žemės ūkio, miškininkystės ir maisto inspekcijos inspektoriaus galutiniame sprendime.

nustatyti (atlieka įgaliota laboratorija). Jei analizė rodo, kad THC kiekis viršija 0,2 proc., pasėliai tvarkomi pagal neteisėtų narkotikų gamybos ir prekybos taisykles.

Taisyklės dėl kanapių dauginamosios ir sodinamosios medžiagos, išskyrus sėklas, prekybos (2022)⁸⁷ nustato kanapių dauginamosios ir sodinamosios medžiagos, išskyrus sėklas, kategorijas ir reikalavimus, kuriuos turi atitikti kiekviena kanapių dauginamosios ir sodinamosios medžiagos kategorija gamybos ir rinkodaros metu, taip pat reikalavimus, užtikrinančius atsekamumą, ženklinimą ir kt. Šios taisyklės taikomos kanapių rūšies *Cannabis sativa L.* dauginimui ir sodinimui, kurios gali būti auginamos pramonės ir maisto tikslais pagal taisykles, reglamentuojančias neteisėtų narkotikų gamybą ir prekybą. Dauginamoji ir sodinamoji medžiaga gali būti parduodama, jei priklauso veislei, įtrauktai į nustatytus sąrašus, yra oficialiai sertifikuota, atitinka atsekamumo, pakavimo ir ženklinimo reikalavimus, kt. Standartinė sodinamoji medžiaga turi atitikti šiuos reikalavimus: turi būti pagaminta iš kanapių sėklų, kurios buvo oficialiai sertifikuotos pagal aliejinių ir pluoštinių sėklų prekybos taisykles; sveikatos atžvilgiu turi atitikti standartinės sodinamosios medžiagos reikalavimus, kt.

Pagal Kanapių ir aguonų auginimo leidimo išdavimo sąlygų taisykles⁸⁸, kanapių auginimą leidžia Žemės ūkio, miškų ir maisto ministerija. Leidimą gali gauti žemės ūkio valdų savininkas, jei kanapės auginamos tik žemės ūkio valdose, įregistruotose žemės ūkio valdų registre. Norėdamas gauti leidimą, augintojas turi pateikti paraišką ne vėliau kaip einamųjų metų gegužės 10 d.

6 lentelė. Kanapių augintojų skaičius ir plotas Slovėnijoje (2012–2020 m.)

Metai	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Plotas (ha)	145	250	428	497	360	310	314	384	235
Augintojų skaičius	87	215	385	567	464	424	340	388	320

Šaltinis: Slovėnijos Respublikos statistikos biuras⁸⁹.

2025 m. liepą Slovėnija prisijungė prie vis didėjančio Europos šalių, kurios legalizavo kanapių auginimą, gamybą ir platinimą mediciniais ir moksliniais tikslais, skaičiaus po to, kai 2024 m. referendume buvo gautas stiprus visuomenės pritarimas. Iki tol Slovėnija neturėjo vidaus medicininių kanapių gamybos sistemos, nors 2017 m. kanapės buvo perklasifikuotos kaip medžiaga, turinti potencialių medicininių pritaikymų. Dėl to medicininės kanapės teko importuoti.

2025 m. liepos 15 d. priimtas naujas įstatymas keičia šią padėtį, įvedant griežtai reguliuojamą sistemą. Jis neleidžia asmenims auginti marihuanos asmeniniam mediciniam naudojimui. Vietoj to, auginimas ir platinimas bus ribojami tik licencijuotiems farmacijos gamintojams, veikiantiems pagal griežtą vyriausybės priežiūrą. Licencijas išduos Slovėnijos vaistų ir medicinos prietaisų agentūra, kuri taip pat kontroliuos eksporto ir importo leidimus. Tik įmonės, jau turinčios licencijas vaistams ar aktyviosioms farmacijos medžiagoms gaminti, galės gauti leidimus kanapių tvarkymui, ribojant gavybos apimtį. Gydytojai turės teisę savo nuožiūra skirti medicininę kanapę bet kokiai ligai gydyti, tačiau receptas bus išrašomas ne ilgiau kaip vienam mėnesiui. Visi pacientai privalės bent kartą per metus atlikti sveikatos patikrinimą.

Nepaisant šių pokyčių, kanapės ir THC (pagrindinė psichoaktyvi medžiaga) lieka Slovėnijos draudžiamų narkotikų sąrašė, išskyrus atvejus, kai jos vartojamos pagal oficialų medicininių ar mokslinių leidimą⁹⁰.

Suomija

Pagal Narkotikų įstatymą (373/2008)⁹¹, Suomijoje draudžiama auginti kanapes, skirtas naudoti kaip narkotikus, narkotikų gamybai ar prekybai. Tai reiškia, kad rekreacinis kanapių

⁸⁷ Pravilnik o trženju razmnoževalnega materiala in sadik konoplje, razen semena.

⁸⁸ Pravilnik o pogojih za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje in maka.

⁸⁹ ECPRD request no. 5357.

⁹⁰ Slovenia legalises medical marijuana: <https://sloveniatimes.com/44182/slovenia-legalises-medical-marijuana>

⁹¹ Huumausainelaki: <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2008/373>

naudojimas yra griežtai draudžiamas. Narkotikų įstatyme narkotikai apibrėžiami kaip medžiagos ir preparatai, įtraukti į 1961 m. Vieningosios narkotinių medžiagų konvencijos I–IV sąrašus, ir medžiagos bei preparatai, įtraukti į 1971 m. Psichotropinių medžiagų konvencijos I–IV sąrašus.

Kalbant apie pramoninių kanapių auginimą, pažymėtina, jog Suomijoje kanapės auginamos pluoštui ir sėkloms gaminti, už kurias galima gauti ES žemės ūkio paramą. Pavyzdžiui, norint gauti žemės ūkio paramą, reikia, kad naudojamų veislių THC kiekis neviršytų 0,3 proc. Kanapių sektorius Suomijoje yra gana mažas. Plotas, kuriame auginamos kanapės, yra apie 2 000 ha. Pavyzdžiui, 2021 m. buvo pateiktos 232 paramos paraiškos kanapių auginimui, o dauguma ūkininkų kreipėsi dėl paramos aliejinių kanapių auginimui, t. y. kanapių sėklų gamybai.

Minėta, jog rekreacinis kanapių vartojimas, laikymas, auginimas ir pardavimas Suomijoje yra nelegalus ir yra baudžiamas pagal Baudžiamąjį kodeksą. Net ir už nedidelį kiekį asmeniniam naudojimui gresia piniginės baudos ar laisvės atėmimas iki šešių mėnesių. Griežtesnės bausmės taikomos už prekybą, didelio kiekio laikymą ar auginimą.

Nors rekreacinių kanapių turėjimas yra nelegalus, Suomija taiko principą, kad asmenims, pirmą kartą nusižengusiems dėl nedidelio kiekio ir pripažinusiems kaltę, dažnai skiriama tik įspėjimas ar nedidelė bauda, ypač jei jie sutinka su sveikatos priežiūros priemonėmis. Tačiau tai nėra teisinė dekriminalizacija, o tik baudžiamojo persekiojimo diskrecija.

Kalbant apie medicininės kanapės, pažymėtina, jog medicininių kanapių naudojimas Suomijoje yra leidžiamas, tačiau griežtai kontroliuojamas ir labai ribotas. Pacientai gali gauti kanapių pagrindo vaistų (farmacinių preparatų) tik su specialiu receptu ir tik tais atvejais, kai kiti įprastiniai vaistai buvo neveiksmingi.

Vienas iš labiausiai žinomų kanapių pagrindo vaistų yra „Sativex“ (nabiximolis), kuris gali būti išrašomas išsėtine skleroze sergantiems pacientams. Taip pat gali būti prieinami kiti sintetiniai kanabinoidai. Receptus šiems vaistams gali išrašyti tik tam tikrų sričių gydytojai specialistai, ir tam reikalingas specialus leidimas, kurį išduoda Suomijos vaistų agentūra (Fimea).

Produktai, kuriuose yra CBD, dažnai yra klasifikuojami kaip vaistai, ypač jei jie skirti vartoti per burną. Dėl to jie negali būti laisvai parduodami kaip maisto papildai ar kosmetika ir gali būti prieinami tik vaistinėse su receptu.

CBD aliejus/žiedai: CBD aliejaus ar kanapių žiedų, kuriuose yra mažai THC, pardavimas gali būti laikomas nelegaliu vaisto pardavimu arba draudžiamos medžiagos platinimu, priklausomai nuo produkto koncentracijos ir reklamos.

Apibendrinant, Suomija taiko labai griežtą, nors ir nuoseklią, kanapių politiką: leidžiamos pluoštinės kanapės, griežtai kontroliuojami farmaciniai kanapių produktai, o rekreacinis naudojimas yra nelegalus ir baudžiamas.

Švedija

Švedija laikoma viena griežčiausių šalių Europoje, kai kalbama apie narkotikų, įskaitant kanapes, kontrolę. Šalies politika remiasi „nulinės tolerancijos“ (angl. *zero tolerance*) principu. Šią sritį reglamentuoja Baudžiamasis narkotikų įstatymas⁹² bei Narkotikų kontrolės įstatymas⁹³.

Rekreacinis kanapių vartojimas, laikymas, auginimas ir pardavimas Švedijoje yra griežtai nelegalus. Net nedidelio kiekio kanapių laikymas asmeniniam naudojimui yra nusikaltimas, už kurį gresia baudos arba laisvės atėmimas iki šešių mėnesių (priklausomai nuo kiekio). Pažymėtina, jog ne tik kanapių turėjimas, bet ir vartojimas yra laikomas neteisėtu. Policijos pareigūnas gali reikalauti atlikti šlapimo testus, jei įtaria, kad asmuo vartojo nelegalias medžiagas. Teigiamas testas gali sukelti baudžiamąją atsakomybę, net jei asmuo neturi su savimi jokių narkotinių medžiagų. Už didelius kiekius, auginimą ar prekybą gresia ilgos laisvės atėmimo bausmės.

⁹² Narkotikastrafflag (1968:64): https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfatningssamling/narkotikastrafflag-196864_sfs-1968-64/

⁹³ Lag (1992:860) om kontroll av narkotika: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfatningssamling/lag-1992860-om-kontroll-av-narkotika_sfs-1992-860/

Kalbant apie medicinines kanapes, pažymėtina, jog leidžiami tik farmaciniai kanapių pagrindo vaistai, kurie buvo patvirtinti Švedijos vaistų agentūros (*Läkemedelsverket*):

- „Sativex“ (nabiximolis) – gali būti išrašomas išsėtine skleroze sergantiems pacientams;
- „Marinol“ (dronabinolis – sintetinis THC) – gali būti naudojamas tam tikroms indikacijoms;
- „Epidiolex“ (CBD) – gali būti skiriamas retoms ir sunkioms epilepsijos formoms.

Gydytojai gali kreiptis dėl leidimo išrašyti nepatvirtintus kanapių produktus, pavyzdžiui, kanapių žiedus, per specialų procesą, vadinamą „licencija vienam pacientui“ (individuali licencija). Tačiau tai yra labai reta, sudėtinga procedūra ir naudojama tik išimtiniais atvejais, kai jokie kiti gydymo būdai nepadeda. Kanapių žiedai, kuriuos galima įsigyti vaistinėse su receptu, paprastai yra importuojami. Praktikoje dauguma gydytojų Švedijoje yra atsargūs ir nenoriai skiria vaistus, kurie nėra visiškai patvirtinti, laikydamiesi principo, kad turi būti įrodytas medikamento efektyvumas.

CBD produktų statusas Švedijoje taip pat yra labai griežtas. Švedijos vaistų agentūra dažnai klasifikuoja CBD aliejus ir kitus vartojamus CBD produktus kaip vaistus. Dėl to šie produktai negali būti parduodami laisvai kaip maisto papildai ar kosmetika. Jų pardavimui reikalingas vaisto registracijos leidimas. Pažymėtina, jog nepaisant ES taisyklių dėl pramoninių kanapių 0,3 proc. THC ribos, Švedija yra viena iš tų šalių, kuri griežtai žiūri net į minimalų THC kiekį galutiniuose CBD produktuose.

Pluoštinių kanapių auginimas pramoniniais tikslais yra leidžiamas, bet griežtai kontroliuojamas. Auginamos veislės turi atitikti ES reikalavimą ir neturi viršyti 0,3 proc. THC ribos. Pluoštinių kanapių auginimo mastas Švedijoje yra nedidelis. Tik apie 80 ūkininkų per metus kreipiasi dėl žemės ūkio paramos kanapėms auginti. Pavyzdžiui, 2022 m. kanapės Švedijoje augintos 224 ha plote. Didžiausias derlius buvo gautas 2007 m., kai kanapių auginimo plotas siekė apie 829 ha.

Apibendrinant, Švedija išlaiko itin griežtą, nulinės tolerancijos, politiką, kurioje dominuoja baudžiamoji atsakomybė už bet kokią nelegalų naudojimą. Medicininės kanapės prieinamos tik kaip griežtai kontroliuojami farmaciniai produktai.

Vokietija

Vokietijoje kanapių pluoštas ir kitos dalys laikomi universaliu, atsinaujinančiu ištekliumi (nuo stiebo iki žiedo ir sėklų – visas augalas yra tinkamas naudoti). Pavyzdžiui, iš kanapių gaminama kosmetika, vaistai, tekstilė, izoliacinės medžiagos, lengvos konstrukcinės plokštės ir natūralaus pluošto armuotas plastikas. 1996 m. Vokietijoje po 14 metų pertraukos kanapių (*Cannabis sativa L.*) auginimas vėl buvo įteisintas pagal griežtus nacionalinius reglamentus. Kanapėms taikoma daugybė reglamentų, ypač dėl psichoaktyvaus kanabinoido THC.

Nuo 2024 m. kanapių auginimą reglamentuoja naujasis Kanapių naudojimo įstatymas⁹⁴. Šiuo įstatymu šalyje buvo įteisintas rekreacinis kanapių naudojimas (su tam tikrais nustatytais apribojimais).

Vokietija per pastaruosius kelerius metus įgyvendino didelius pokyčius kanapių reguliavimo srityje, tapdama viena liberaliausių ES šalių. Kanapių auginimas dabar yra reguliuojamas, atskiriant pluoštines kanapes, medicinines kanapes ir kanapes, skirtas rekreaciniam vartojimui.

Nuo 2024 m. balandžio 1 d. Vokietijoje įsigaliojo naujas įstatymas, kuris iš dalies legalizavo kanapių auginimą ir laikymą asmeniniam naudojimui. Pagrindinės taisyklės:

- vyresniems nei 18 metų asmenims leidžiama auginti iki 3 kanapių augalų savo namuose. Šie augalai turi būti apsaugoti nuo vaikų ir trečiųjų asmenų, pavyzdžiui, laikomi rakinamose spintelėse ar kambariuose;
- asmenys gali laikyti iki 50 g džiovintų kanapių savo namuose ir turėti su savimi iki 25 g viešose vietose.

⁹⁴ Gesetz zum Umgang mit Konsumcannabis: <https://www.gesetze-im-internet.de/kcang/>

Nuo 2024 m. liepos 1 d. taip pat leista steigti kanapių auginimo klubus (*Cannabis Social Clubs*). Šie klubai yra ne pelno siekiančios asociacijos, kurių nariai (iki 500) gali bendrai auginti kanapes ir jas dalintis tarpusavyje, laikydamiesi griežtų taisyklių. Klubai negali parduoti kanapių, jos gali būti dalinamos tik nariams, ir tai turi vykti pagal nustatytas normas.

Medicininės kanapės Vokietijoje yra legalios nuo 2017 m., tačiau jų reguliavimas skiriasi nuo rekreacinių. Griežtai kontroliuojamą medicininių kanapių auginimą ir platinimą Vokietijoje prižiūri federalinė agentūra (*Cannabisagentur*). Vokietijoje kanapes medicininiams tikslams gali auginti tik specialios, valstybės atrinktos ir licencijuotos įmonės. Šios įmonės privalo laikytis griežtų kokybės ir saugos standartų.

Pacientai gali gauti medicininių kanapių receptą iš gydytojo tik tuo atveju, jei kiti gydymo būdai buvo neveiksmingi arba netoleruojami. Receptai gali būti kompensuojami valstybinio sveikatos draudimo.

Kalbant apie pluoštines kanapes, pažymėtina, jog, kaip ir kitose ES šalyse, jų auginimas Vokietijoje yra legalus, jei auginamos veislės atitinka 0,3 proc. THC ribą. Šios kanapės auginamos pramonės tikslams – pluoštui, sėkloms ir CBD produktams gaminti. CBD produktai, kuriuose THC kiekis neviršija leistinos normos, yra plačiai prieinami.

Apibendrinant galima teigti, jog Vokietija sukūrė dvigubą sistemą: liberalų rekreacinį auginimą asmeniniam naudojimui ir griežtai kontroliuojamą medicininių kanapių pramonę, kurią prižiūri valstybė. Pluoštinių kanapių auginimas ir toliau reguliuojamas pagal ES standartus.

Parengė
Informacijos ir komunikacijos departamento
Tyrimų skyriaus

Patarėjas dr. Tomas Lavišius
Tel. (0 5) 209 6181, el. p. tomas.lavisius@lrs.lt

Patarėja Aistė Griškonytė-Jasinskė
Tel. (0 5) 209 6182, el. p. aiste.giskonyte@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą. Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.
© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2025